

Amnesty
press
NR 3 2018

KINAS MUSLIMER

SÄTTTS I LÄGER

*En miljon uigurer omskolas i läger i Xinjiang.
FN ser med oro på utvecklingen. Uigurer
i Sverige berättar hur släktingar drabbas
och de själva hotas.*

Liten chans för Kongo

Sedan hösten 2016 har Demokratiska republiken Kongo befunnit sig i permanent politisk kris. Det val som skulle ha hållits i slutet av 2016 har ännu inte genomförts och president *Joseph Kabila* har brutalt slagit ner protester mot att han sitter kvar. Presidenten har också motarbetat det avtal som katolska kyrkan lyckades förhandla fram vid nyåret 2016 för att hitta en lösning ut ur krisen.

När presidenten i juli ställde in besök i Kongo från FN:s generalsekreterare *António Guterres*, Afrikanska unionens (AU) chef *Moussa Faki Mahamat* och USA:s FN-ambassadör *Nikki Haley* så var det många som misstänkte att Kabila skulle göra ett nytt försök att klamra sig kvar vid den presidentpost han haft sedan fadern, *Laurent Kabila*, mördades år 2001.

Den 8 augusti kom dock det överraskande beskedet att val ska hållas den 23 december och att det styrande PPRD-partiets kandidat blir *Emmanuel Ramazani Shadary*, som varit inrikesminister och hamnat på EU:s sanktionslista när protester i Kasai-regionen hårdhänt slogs ned år 2017. Får tror dock att Joseph Kabila kommer avstå från att försöka styra i kulisserna.

Över 20 kandidater har anmält att de ställer upp i presidentvalet den 23 december. En av dessa är *Jean-Pierre Bemba*, som många trodde var borta för alltid från kongole-sisk politik när han den 25 maj 2008

ULF B
ANDERSSON

Chefredaktör

FOTO: SANDRA JOHNSON

greps i Belgiens huvudstad Bryssel och snabbt fördes till häktet hos ICC, internationella brottmålsdomstolen i Haag. Där dömdes han år 2016 till 18 års fängelse i en historisk rättegång då det var första gången som ICC fokuserade på sexuella övergrepp i ett åtal. Den 8 juni i år kom så det överraskande beskedet att en majoritet av domarna i ICC:s appellationskammare beslutat att frikänna Bemba för befälsansvar när hans trupper härjade i grannlandet Centralafrikanska republiken 2002–2003. Den 1 augusti återvände Bemba hem till Kinshasa och hälsades av tusentals anhängare.

Kongo, som är ett av Afrikas rikaste länder där dock majoriteten av invånarna blivit allt fattigare under åren, har en dyster historia. Det är många aktörer som bär skuld till årtionden av gigantiska övergrepp; den belgiska kolonialmakten, USA och Frankrike som backade upp diktatorn *Mobutu* plundring och vanstyre 1965–1997 och Rwanda och Uganda som under Kongokrigen 1996–2002 använde kongolesiska rebellgrupper för att roffa åt sig av rikedomarna.

Om kongoleserna ska ha en chans att få delta i ett fritt och rättvist val så kommer det behövas engagemang från det internationella samfundet; FN, AU, EU och SADC, samarbetsorganet för Södra Afrika.

ULF B ANDERSSON

AMNESTY PRESS är ett forum för information och diskussion kring mänskliga rättigheter samt de områden som faller inom ramen för Amnestys globala och övergripande prioriteringar. Amnesty Press leds av en självständig redaktör som också är ansvarig utgivare. Artiklar representerar inte nödvändigtvis Amnestys åsikter. Det gäller även annonsmaterial, till exempel bilagor. Amnesty Press utges av Amnesty International, svenska sektionen.

REDAKTION: Ulf B Andersson, redaktör, ansvarig utgivare. Malin Engman (layout), Lisa Olsson (sociala medier).
GRAFISK FORM/AD: A4/Lotta Lundin.
REPRO: A4/Lotta Lundin.
ADRESS: Box 4719, 116 92 Stockholm.
TELEFON: 08-729 02 00, fax: 08-729 02 01.
E-POST: ap@amnesty.se
HEMSIDA: amnestypress.se
SVENSKA SEKTIONEN: Plusgiro 900072-0, bankgiro 900-0720.

PRENUMERATION: 200 kr.
TRYCKERI: V-TAB AB, Vimmerby, 2018.
PRESSLÄGGNING: 20 augusti 2018.
UTKOMMER med fyra nummer 2018.
MANUSSTOPP: 4/2018: 22 oktober 2018.
HOS LÄSARNA: 23 november 2018.
ISSN: 0284-7108. Detta nummer trycks i 93 941 exemplar.
ANNONSER: annonser@amnesty.se
OMSLAG: A4/Lotta Lundin

ÖVERMAKTEN. En ensam kvinna skriker i protest mot kinesisk polis den 7 juli 2009. Då skakades Xinjiangs huvudstad Ürümqi av sammandrabbningar mellan kineser och uigurer. FOTO: DAVID GRAY/REUTERS/TT

FÖRTRYCK UTAN SLUT

30 **Adilur Rahman Khan** leder människorättsorganisationen **Odhikar** och oroas över utvecklingen i Bangladesh.

STUDENTER. En protest i Dhaka på försommaren. FOTO: AXEL KRONHOLM

DESSUTOM

6 **GODA NYHETER**
Taner Kılıç är fri mot borgen.

36 **NEDSLAG**
Vi ger en bakgrund till konflikten i Jemen.

43 **KRÖNIKA**
Joakim Medin om valsegrare i Ungern och Turkiet.

BYGGER BROAR

38 **Monalisa Pruteanu** tror inte på tiggeriförbud.

BESLUT OM NARKOTIKAKONTROLL

44 Amnesty har haft sitt högsta beslutande möte, Global Assembly.

BORTGLÖMDA ÖVERGREPP

48 Danmarks politik på Grönland har många mörka sidor.

FOTO: ANNIE BECKMAN

”JÄMLIKHET, JÄMLIKHET”

OMKRING 30 000 PERSONER samlades den 11 augusti på Rabin-torget i Tel Aviv för att protestera mot lagen om nationalstat. Israels regering anklagades för att vara en "apartheidregim" och deltagarna ropade på arabiska och hebreiska "Jämlikhet, jämlikhet" och "apartheid ska inte komma igenom".

Den 19 juli röstade knesset, Israels parlament, igenom lagen med 62 röster mot 55. Lagen slår fast att Israel är judarnas hemland och att rätten till nationellt självbestämmande bara gäller judar, som utgör närmare 80 procent av Israels invånare. Hebreiska blir enda officiella språk medan arabiska i fortsättningen blir ett språk med "särskild status".

Tamar Zandberg, ledare för vänsterpartiet Meretz, beskrev lagen som ett "sabotage mot israelisk lag som ersätter jämlikhet med rasism" och har vänt sig till Israels högsta domstol för att stoppa lagen.

EU uttryckte oro över den nya lagen och judiska organisationer i USA och andra länder över hela världen fördömde den nya lagen.

ULF B ANDERSSON
FOTO: AMMAR AWAD/REUTERS/TT

ÅTALET MOT ZUNAR HAR LAGTS NED

 MALAYSIA. Riksåklagaren i Malaysia meddelade den 30 juli att alla nio åtalpunkterna om uppvigling mot **Zulkiflee Anwar Ulhaque**, mest känd som **Zunar**, hade dragits tillbaka. En domstol frikände därför Zunar liksom politikern **Sivarasa Rasiah** och **N Surendran**, mänskörättsadvokat och politiker. Amnesty International uppmanade den nya regering som tillträdde i Malaysia i maj att avskaffa 1948 års uppviglingslag som infördes av den brittiska kolonialmakten.

Zunar är frikänd.

Zunar är en känd satirtecknare och har riktat skarp kritik mot förre premiärministern **Najib Razak** och dennes fru för ekonomiskt svindleri. Han kritiserade också fängelsedommen för sodomi mot oppositionspolitikern **Anwar Ibrahim**. År 2015 väcktes inte mindre än nio åtal för uppvigling vilket hade kunnat ge upp till 43 års fängelse. IIII

ÅTERFÖRENING. Den 15 augusti kunde Amnestys hedersordförande **Taner Kılıç** åter träffa sin familj i frihet efter ett drygt år i häkte.

FOTO: AMNESTY

LIU XIA SLÄPPT UR HUSARRESTEN

 KINA. År 2009 dömdes författaren och demokratiaktivisten Liu Xiaobo till elva års fängelse för "samhällsomstörtande verksamhet". Efter att han år 2010 tilldelats Nobels fredspris sattes hans fru Liu Xia i husarrest utan rättslig prövning. Hon övervakades noga av säkerhetstjänsten och fick bara ha begränsad telefonkontakt med några få personer.

Liu Xiaobo avled den 13 juli 2017 och Liu Xias mentala hälsotillstånd försämrades. Amnesty välkomnade att hon den 10 juli fick lämna husarresten för att flyga till Tyskland för vård. IIII

FRI. Liu Xia, änka efter Liu Xiaobo, anländer till Helsingfors flygplats den 10 juli sedan hon släppts ur husarrest i Kina.

Taner Kılıç fri mot borgen

 TURKIET. Den 15 augusti beslöt en domstol i Istanbul att Amnestys hedersordförande i Turkiet, **Taner Kılıç**, ska släppas fri mot borgen. Han greps den 6 juni 2017 anklagad för terrorism. Åklagarens huvudbevis påstås vara att Taner Kılıç haft meddelandeappen ByLock, som används av medlemmar i den så kallade Gülen-rörelsen för krypterade meddelanden.

Predikanten **Fethullah Gülen**

lever sedan 1999 i USA och samarbetade fram till år 2013 med president **Recep Tayyip Erdoğan** och AK-partiet.

Gülen-rörelsen är terroriststämplad efter det misslyckade kuppörsöket i Turkiet i juli 2016. Taner Kılıç har nekat till att ha använt sig av ByLock. Enligt den turkiska tidningen Daily Sabah har myndigheterna medgivit att hundratals personer ovetande fått ByLock till sina mobiler när de laddat ner religiösa appar.

Redan den 31 januari beslöt en domstol att släppa Taner Kılıç ur häktet men han greps då omedelbart och omhändertogs.

- Vi är överlyckliga över denna nyhet. Det har tagit oss över ett år av kampanjer och kamp att komma hit, men Taner har till slut frigivits och är tillbaka i sin frus och sina dottrars armar, skrev **Kumi Naidoo**, Amnesty Internationals nyttillträdde

generalsekreterare, i ett uttalande.

Han uttryckte samtidigt ilska över att anklagelserna mot Taner Kılıç kvarstår.

Även anklagelserna mot **İdil Eser**, Amnestys chef i Turkiet, den svenske säkerhetsexperten **Ali Ghravi**, och åtta andra personer anklagade för terroristrelaterade brott kvarstår även om de frigavs mot borgen i oktober 2017.

ULF B ANDERSSON

"SAMKÖNAT SEX ÄR INGET BROTT"

 LIBANON. Den 12 juli fastslog en domstol i Libanon, motsvarande svensk hovrätt, att samtyckande sex mellan personer av samma kön inte är olagligt.

- I praktiken har domstolen beordrat staten att gå ut ur folksovrum, sade **Neela Ghosal**, hbtq-utredare på Human Rights Watch, i en kommentar.

Enligt paragraf 534, som infördes under det franska styret efter första världskriget, kan "samlag som strider mot naturens ordning" ge upp till ett års fängelse.

År 2015 greps nio personer i en förort till Beirut och åtalades enligt paragraf 534. En domstol frikände dem och domaren förklarade att homosexuella har rätt till intima relationer med vem de vill. Åklagarsidan överklagade men hovrätten konstaterar nu att samkönat sex inte kan anses vara "onaturligt". Hbtq-aktivister hälsade domen med glädje och noterar också att en rad parlamentskandidater vid valet den 6 maj lovade att arbeta för att avskaffa paragraf 534. IIII

Ljusare framtid."

Hiroka Shoji, Östasienutredare

på Amnesty International, konstaterar den 31 juli att ett beslut i Sydkoreas författningsdomstol innebär hopp för landets värnpliktsvägrare. Varje år döms hundratals unga män till fängelse i Sydkorea för att de av samvetsskäl inte vill bära vapen. Amnesty har länge engagerat sig för att det ska finnas civil samhällstjänst som alternativ och nu har författningsdomstolen beordrat parlamentet att införa en ny lag.

VI
LAGAR
DINA
JEANS
GRATIS

NUDIE JEANS REPAIR SHOP

GÖTEBORG: Vallgatan + Drottninggatan
STOCKHOLM: Skånegatan + Jakobsbergsgatan
MALMÖ: Davidshallsgatan

Om du tröttnat på dina gamla jeans erbjuder vi 20% i rabatt på ett par nya. Dina gamla jeans säljs vidare som second hand, eller återvinns och blir nya jeans, mattor, campingstolar eller något helt annat.

Nudie Jeans co
THE NAKED TRUTH ABOUT DENIM

The background is a vibrant red with several yellow stars of varying sizes scattered across the upper left and center. In the lower right, there is a black silhouette of a mosque with a central dome and two tall, slender minarets. The overall composition is bold and graphic.

SÅ SKOLAS KINAS MUSLIMER OM

I västra Kina har ett lägersystem för muslimer upprättats. För att kontrollera områdets uigurer har regimen samtidigt trappat upp sitt flyktingspionage i Sverige. Amnesty Press har talat med kinesiska flyktingar i Sverige som har drabbats.

TEXT: JOJJE OLSSON

UIGURER

UIGURERNA ÄR EN muslimsk minoritet som utgör knappt hälften av provinsen Xinjiangs 23 miljoner invånare. De har bebott området i cirka 2 000 år. Folkgruppen har sina språkliga och kulturella rötter i Turkiet.

KINA

HUVUDSTAD:
Peking.

POLITIK: Folk-republik sedan **1 oktober 1949**. Kommunistpartiet styr enväldigt. **Xi Jinping** valdes år **2013** till president. Han kan efter beslut i år sitta kvar på livstid.

YTA: **9 596 961 km²** (Sverige: 449 964 km²)

BEFOLKNING: Cirka **1,4 miljarder**.

FOTO: JOJJE OLSSON

FÖRSVUNNEN SON. **Wumaerjiang Jiamail** har sökt asyl i Sverige. Sonen är försvunnen i Xinjiang.

Tillvaron blev inte riktigt som *Wumaerjiang Jiamail* hade tänkt sig, efter att han år 2014 fått möjlighet att lämna provinsen Xinjiang i västra Kina för att studera på universitet i Istanbul i Turkiet. Fyra år senare är han flykting i

Sverige. Hans son är lägerfånge i Xinjiang och han har inte längre någon kontakt med sin övriga familj.

Det är med trött men samtidigt skärpt blick som han berättar hur allt tog en tvärvändning när sonen, som flyttat med Wu till Istanbul, i början av år 2016 flög tillbaka till Kina för att hälsa på sin mamma och andra släktingar:

– Min son försvann så fort han landade i Kina. När familjen kom för att möta honom på flygplatsen så dök han aldrig upp, och de fick heller ingen information om varför.

Det visade sig att polisen satt sonen på ett nytt plan till hemstaden Yili. Där hölls han i ett häkte i två månader, och kom ut

som en förändrad pojke. Personligheten gick från gladlynt och framåt till lättirriterad och introvert. I flödet på WeChat – Kinas populäraste messengertjänst – ersattes livsglada tonårsuppdateringar med bilder på spöken och demoner.

Wus familj avrådde honom från att kontakta sonen, som nu inte kunde åka tillbaka till Turkiet efter att passet beslagtogs. Samtidigt blev situationen för exilkineser i Turkiet alltmer utsatt, i takt med att president *Recep Tayyip Erdoğan* förde landet närmare Kina. Wu befann sig i farozonen och flydde till Sverige. Sedan oktober 2017 har han väntat i Kiruna på beslut om uppehållstillstånd.

Men så i mars i år blev Wu plötsligt kontaktad av Kinas säkerhetstjänst. Via WeChat lät en agent honom veta att sonen hade förts bort på nytt, och att Wu måste samarbeta för att han inte ska råka illa ut:

– Agenten ville ha information om uigurer i Turkiet. De ville ha namn, kontaktuppgifter och veta vilka som organiserar och leder protester. De ville också veta vem som är vem bland uigurerna i Sverige.

När Wu frågade agenten om sin son, fick han veta att alla barn som har varit utomlands måste genomgå ”patriotisk utbildning”. Wu gick därefter till polisen i Kiruna där han förhöordes i tre dagar. Men polisen

VIKTIG VÄG. **Sidenvägen slingrar sig genom Xinjiang.**

FOTO: SIPA/TT

”Det är den största massinläsningen av en minoritetsbefolkning som pågår i världen i dag.”

Marco Rubio, senator Florida

➤ kontaktade honom aldrig igen. Wu hörde också av sig till Säpo via såväl mejl som post, men hörde inte något från dem heller.

ren desperation skickade Wu namnen på två uigurer han lärt känna i Istanbul till agenten. De båda var ändå inte politiskt aktiva, och såg relativt positivt på Kinas myndigheter. Icke desto mindre kände sig Wu ”helt förstörd” efteråt:

– Vad hade det blivit av mig, som nu spionerade för Kinas regim? Jag vill verkligen inte vara deras spion!

Det skulle senare visa sig att Wus son hamnat i läger för politisk omskolning. Våren 2017 började uigurer och andra etniska minoriteter tas till dessa läger utan någon som helst föregående juridisk process. Då familjemedlemmar plötsligt började

försvinna – ofta sen natt eller tidig morgon – fick anhöriga således sällan någon dokumentation eller ens information om vart de tagit vägen.

Det var länge svårt att uppfatta lägrens omfattning. *Adrian Zenz*, forskare vid tyska European School of Culture and Theology, gav en hint i maj i år genom en rapport som bygger på information från upphandlingar av lägrens byggnation. Genom att studera 73 kontrakt uppskattade Adrian Zenz antalet interner till ”mellan hundratusentals och en miljon”. Andra organisationer har satt siffran till över en miljon interner.

Marco Rubio

Ett exakt antal behövdes dock inte för att myndigheten ”Congressional-Executive Commission on China” i USA, som leds av Floridas senator *Marco Rubio*, nyligen skulle kalla situationen för ”den största massinläsningen av en minoritetsbefolkning som pågår i världen i dag”. Enligt *Adrian Zenz* har vissa individer hållits i läger i över ett år, medan andra har sluppit ut efter några månader.

takt med detta har även vittnesmål om förhållandena bakom de taggtrådsförsedda murarna börjat sippra ut. Ett av de mest detaljerade gav *Omır Bekali*, en köpman med kazakiskt medborgarskap, till Associated Press i maj. ”Tack kommunistpartiet! Tack moderlandet! Tack president Xi!” tvingades han skandera i kör med sina medfångar innan de spartanska måltiderna. Uppstigning skedde innan soluppgången,

för att hinna hissa Kinas flagga och sjunga nationalsången till gryningen.

Dagarna fortsatte med röda sånger, ändlösa repetitioner av politiska slogans och studier av kinesisk propaganda. På kvällarna tog självkritiken vid. *Omır Bekali* och hans medfångar tvingades döma ut såväl sina egna som sina medfångars religiösa vanor inför grupper om 60 personer. För att omsätta detta i handling tvingades många även äta fläskkött och dricka alkohol.

mitten av maj, sannolikt tack vare Wus samarbetsvilja, släpptes hans son ut från lägret och kunde återförenas med sin familj. Han har ännu inte fått klartecken från agenten att tala med sin son, som fyllde 18 år i slutet av maj. Då Wu försökte gratulera honom via WeChat hade sonen tagit bort honom från kontaktlistan. Wu har heller inte kunnat kommunicera med sin mor eller sina syskon sedan förra året.

”Jag förtjänar bestraffning för att jag inte förstår hur president *Xi Jinping* och kommunistpartiet kan hjälpa mig!”, löd ett av budskapen en kvinna, som i somras intervjuades av den kanadensiska tidningen *The Globe and Mail*, tvingades återupprepa under sin lägervistelse. Under självkritiken fick hon repetera hur hennes själ är infekterad, samt att hon nu tror på kommunistpartiet istället för Gud. Hon pressades även att hänga ut sig själv som förrädare, separatist och terrorist.

Våld verkar inte

vara ett obligatoriskt inslag i lägren. Fysisk misshandel förekommer dock och flera dödsfall har rapporterats från lägren. Ett poängsystem ger möjlighet till bättre behandling. I andra änden finns dock straff för dem vars underkastelse inte är total. Straffen kan variera från brist på mat och vatten, till timmar i stresspositioner eller dagar i isoleringsceller.

ägersystemet har etablerats under den hårdförelse *Chen Quanguo*, som blev partichef i Xinjiang i augusti 2016. Chen innehade tidigare samma post i Tibet, där han blev ökad för att ha bringat områdets buddister in i ledet med en rad skoningslösa metoder. Dessa implementerades även i Xinjiang. Grannar tvingas spionera på varandra och uigurer beordras lämna sina pass till polisen.

Ett nät av mindre polisstationer som enkelt kan förvandlas till checkpoints har byggts. I vissa områden står de med bara 500 meters mellanrum. Enligt *Adrian*

TIBET

KINA BEDRIVER också flyktingspionage mot tibetaner i Sverige, ofta via sin ambassad på Djurgården. Så sent som i juni i år dömdes en man till 22 månaders fängelse för spionage mot den tibetanska diasporan i Sverige.

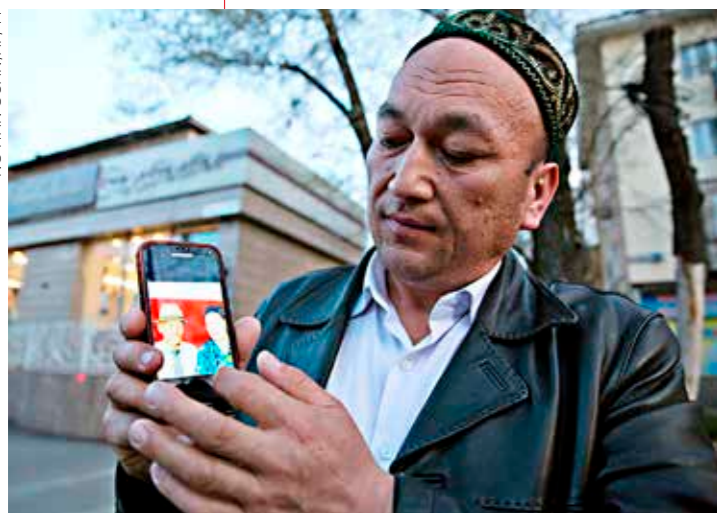

XI JINPING

Kinas president *Xi Jinping* rankades i maj 2018 av tidskriften *Forbes* som världens mäktigaste person.

Han föddes 1953 och under Kulturrevolutionen, som inleddes 1966, fängslades hans far. Xi fick ägna sig åt fysiskt arbete, förvisad till en by. När han rymde till Peking sattes han i arbetsläger. År 1971 gick han med i kommunistpartiets ungdomsförbund.

FOTO: WIKIPEDIA

FRISLÄPPT. *Omır Bekali*, nu åter hemma i Kazakstan, visar ett foto på sina föräldrar som han tror är fängslade i Xinjiang.

MOT TERROR. Kinesisk militärpolis svär en ed att bekämpa terrorism vid en ceremoni i Hetian i Xinjiang den 27 februari 2017.

FOTO: AFP/TT

Zenz har 90 000 poliser anställda i Xinjiang bara de senaste två åren, vilket är dubbelt så många jämfört med de föregående sju åren.

Åtgärderna har stöd från högsta ort. Vid den nationella folkkongressens årliga sammanträde 2017 uppmanade Xi Jinping landets säkerhetsstyrkor att bygga "en kinesisk mur av stål" kring Xinjiang. Vid folkkongressens möte 2018 belönades Chen med en plats i politbyrån, som gjorde honom till en av landets 25 mäktigaste politiker.

Amnesty Press har intervjuat fem uigurer i Sverige, vars historier backas upp av mejl, chattkonversationer och röstinspelningar. Några vill inte använda hela sitt namn eller få sitt ansikte fotograferat. Andra, som Adam Galif, 29 år, tvekar inför att vara med på bild men ställer upp med sitt riktiga namn.

Adam Galif kom till Sverige år 2010 för att studera, och det tog bara någon vecka innan säkerhetstjänsten hälsade på hans kvarvarande familj i Xinjiang.

– Min pappa sade att jag behövde kontakta en "vän" som just hade besökt honom. Personen skickade ett par dagar senare ett mejl till mig, där han sade att eftersom jag är kinesisk medborgare så måste jag lämna information om andra uigurer som bor i Sverige, minns Adam Galif.

Adam Galif valde istället att kontakta Säpo och sökte asyl. Sommaren 2011 fick han permanent uppehållstillstånd. Pressen mot pappan fortsatte dock:

– De kallade mig förrädare och sade att det är emot kinesisk lag att söka asyl i Sverige. Om jag inte jobbade för säkerhetstjänsten skulle pappa sättas i fängelse, säger Adam Galif.

"Vännen" hade även information om Adam Galifs bostadsadress och hans extra-jobb som tidningsbud i Sverige. Under 2016

– samma år som han blev svensk medborgare – blev det gradvis svårare att kontakta familjen:

– Vi pratade bara med varandra kanske varannan månad. Och de började allt oftare säga saker som "ring inte oss", "vi mår bara bra" eller "lev ditt eget liv".

För ett och ett halvt år blev "vännens" ton tuffare. Adam Galif måste återvända till Kina, annars kunde familjen där hemma råka ut för "vad som helst". Han fick samtidigt reda på att flera släktingar kallats till säkerhetstjänsten upprepade gånger, och utfrågats om information om honom.

Det senaste året har Adam Galif helt tappat kontakten med sin familj. Han har dock hört från en anhörig att över 20 släktingar antingen har fängslats eller hamnat i läger för politisk omskolning:

– Jag vill så gärna ha kontakt med dem, för att få veta om de lever, inte ens det kan jag ta reda på, säger Galif hopplöst.

Redan år 2010 dömdes en uigurisk man till 16 månaders fängelse för att ha spionerat på andra uigurer i Sverige för den kinesiska ambassadens räkning. Två kinesiska tjänstemän

utvisades samtidigt; en ambassadanställd och en underrättelseagent som jobbade under täckmantel som korrespondent vid den kinesiska partitidningen Folkets Dagblad.

Men domen avskräckte inte från fortsatt aktivitet. År 2012 intervjuade Sveriges Radio en uigurisk kvinna som vittnade om hur ambassaden fortsatte pressa henne på information genom hot mot familjen i Kina. Inslaget framhöll även hur uigurer med svenskt medborgarskap hade svårighet att få visum för att åka tillbaka och hälsa på sina släktingar, om de först inte försåg ambassaden med information.

POLISER

ENLIGT ADRIAN ZENZ finns nu 40 gånger fler poliser per capita i Xinjiang än i Kinas rikaste provins Guangdong. Polistätheten överträffar även den i Östtyskland just innan murens fall 1989.

HÅRDA TAG. Paramilitär polis passerar förbi den stora basaren i Ürümqi. På banderollen talas om faren med splittring och sabotage.

FOTO: AP/TT

frä. Sverige blev år 2012 den första västerländska demokratin att utvisa två asylsökande uigurer till Kina, vilka båda hade flytt efter de stora upploppen i huvudstaden Ürümqi år 2009. Ingen av dem har setts till eller hörts från sedan de landade i Kina.

De etniska upploppen i Ürümqi år 2009 resulterade i minst 198 dödsfall. Händelsen var en urladdning av årtionden av motsättningar mellan uigurer och etniska kineser. När Xinjiang år 1949 blev en del av Folkrepubliken Kina bestod dess befolkning till cirka 80 procent av uigurer och mindre än 10 procent var kineser.

I dag utgör uigurerna blott 45 procent av Xinjiangs befolkning. Det råder heller inga

tvivel om att den ekonomiska utvecklingen främst kommit inflyttade etniska kineser till gagn. De innehar snart sagt alla högre poster inom såväl lokala myndigheter som statliga företag. I provinshuvudstaden Ürümqi, som står för en fjärdedel av Xinjiangs BNP (bruttonationalprodukt), är tre fjärdedelar av invånarna kineser.

Kina skylldes upploppen år 2009 på "fiendliga utländska krafter". Militär styrkeuppvisning och otaliga arresteringar följde. De första avrättningarna ägde rum bara fyra månader senare. Moskées stängdes och internet låg nästan helt nere i Xinjiang under tio månaders tid.

Föga förvånande så resulterade hårdhandskarna blott i en våldsspiral, som kom

att urarta helt när Xi Jinping blev Kinas president våren 2013. Sommaren inleddes med en stor polisinsats i Kashgar där minst 21 personer sköts till döds på stället, misstänka för terrorism. Under de kommande månaderna varvades liknande tillslag med attacker från uigurer – mot såväl polisstationer som på allmänna platser – i städer som Turpan, Aksu, Hotan och Hanerik. De döda räknades i hundratal.

Våren 2014 förklarade Xi Jinping starten på en "slå hårt-kampanj" i Xinjiang, som inleddes med en offentlig rättegång inför 7 000 åskådare på en idrottsarena. 55 personer dömdes för brott relaterade till terrorism, varav tre till döden. Dessförinnan hade

KAMPANJSTART. Xi Jinpings kampanj "Slå hårt" inleddes våren 2014. Här hålls en offentlig massrättegång i Yili i Xinjiang den 27 maj 2014. Minst tre dödsdomar avkunnades när 55 personer dömdes för bland annat "terrorism".

FOTO: REUTERS/TT

Johanna Blomqvist vid Säpo:s presstjänst säger att Kina är ett av flera länder som bedriver olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige:

– Vi kan inte svara på frågor som rör enskilda personer eftersom det skulle kunna skada vårt operativa arbete, säger hon vidare när jag specifikt frågar om Wus fall. Av samma anledning kan Säpo heller inte kommentera Kinas aktiviteter. Johanna Blomqvist säger dock att man arbetar aktivt för att motverka flyktingspionage, och att personer som upplever att de utsätts för detta bör göra en polisanmälan eller direkt kontakta Säpo.

Johanna Blomqvist

På andra håll når Kinas metoder stor framgång. Kambodja skickade år 2009 tillbaka 20 asylsökande uigurer till Kina, och tog två dagar senare emot investeringar och generösa lån på över 10 miljarder kronor. Thailands militärjunta repatrierade år 2015 omkring 100 uiguriska flyktingar till Kina. Handlingen fördömdes som ett brott mot internationell rätt av FN, vars flyktingorgan varnade för risken för tortyr.

Inte heller Sveriges historia är här fläck-

INFLYTTNING

1957–1967 strömmade två miljoner kinesiska nybyggare till Xinjiang. När Kinas ekonomiska reformer inleddes i slutet av 1970-talet lockades ännu fler, tillsammans med statliga företag redo att exploatera de rika mineral- och oljereserverna.

Delar av 2017 års förbud i Xinjiang

”Onormala” skägg på män.

Kvinnor som bär heltäckande niqab ska ”avrådas” från att komma in på stationer och flygplatser och anmälas till polisen.

Det är förbjudet att vägra se statlig TV och vägra lyssna på statlig radio.

Föräldrar måste använda gott moraliskt uppförande för att påverka barn så att barnet ”vördar vetenskap, strävar efter kultur, försvarar etnisk enighet, och motsätter sig extremism”.

Barn får inte hindras från att gå i statliga skolor.

Familjeplaneringspolitiken måste följas.

Barn får inte ges namn som överdriver religiös innerlighet. Barn med sådana namn kommer vägras att registreras i hushållet.

► militanta uigurer börjat attackera mål även utanför provinsen. Samma vår dog exempelvis 29 personer i en attack med knivar och hemmagjorda bomber vid tågstationen i staden Kunming.

Nu skulle ingen nåd visas. Under det första året av ”slå hårt-kampanjen” ökade antalet arresteringar i Xinjiang enligt officiell statistik med 95 procent. Kampanjen tog snabbt formen av kollektiv bestraffning mot områdets samtliga muslimer. År 2015 förbjöds statliga tjänstemän, lärare och studenter att fasta under Ramadan. I mars 2017 kom en lista med en rad företeelser som nu utgjorde extremism. Bland annat att bära heltäckande slöja eller odla ”onormalt skägg” eller att vägra konsumera statlig tv och radio.

I april 2017 förbjöds ”muslimska namn”. Barn som döps till Mohammed går miste om id-kort, och därmed även skola och sjukvård. Tidigare i år började partitjänstemän skickas ut för att bo med uiguriska familjer i upp till fjorton dagar i månaden. De samlar information om politiska och religiösa vanor, samt håller föreläsningar om ”Xi Jinpings tankar”. Bilder av ”etnisk enighet” har spridits, där tjänstemännen sover i familjernas sängar eller matar deras barn.

Upptrappningen är tydlig även i Sverige. En av uigurerna jag intervjuade har bott här i nio år och varit svensk medborgare i fyra år. Han säger sig aldrig ha ägnat sig åt några politiska aktiviteter, och inte haft några problem med kinesiska myndigheter tidigare.

Men i februari ringde hans mor, som plötsligt blivit kontaktad av Kinas säkerhetstjänst. De krävde att mannen – som vill vara anonym – ska skicka kopior av sitt pass och andra id-handlingar till mamman, plus information som bostadsadress, utbildning och jobb. Säkerhetstjänsten fanns dessutom vid hennes sida under samtalet, och varnade för att hon kunde hamna i läger för politisk omskolning om mannen inte lydde.

Mannen har hittills skickat sin passkopia men inget mer. Han har slutat höra av sig till familjen och funderar förtvivlat över deras öde liksom vad han själv bör göra. Situatio-

nen har lett till sömnproblem och sjukskrivning från jobbet.

Haimiti Tuogeluke är född 1987, men ser liksom de andra jag intervjuar betydligt äldre ut. Han har bott i Sverige i nio år och har permanent uppehållstillstånd. Senast han träffade sina föräldrar var i Turkiet år 2014. I januari i år fängslades de båda:

– Min syster kontaktade mig och sade att det beror på att jag är i Sverige och ägnar mig åt politiska aktiviteter och söker asyl.

I april skickades systemen till läger för politisk omskolning. Haimiti Tuogeluke medger att han deltagit i vissa politiska aktiviteter, men inte varit med och organiserat. Ändå sägs han utgöra ett hot mot Kinas säkerhet. Han har nu helt slutat kontakta släktingar i Xinjiang, och försöker heller inte tänka för mycket på den ohjälpliga situationen eftersom den redan förstört hans psyke och privatliv.

Repressionen möjliggörs av ett övervakningssamhälle vars sofistikerade saknar motsvarighet. En obligatorisk mjukvara söker efter muslimska

SYSTEMEN I LÄGER. Haimiti Tuogeluke har bott i Sverige i nio år.

FOTO: JOJJE OLSSON

”Xinjiang är hem åt världens lyckligaste muslimer.”

Ailiti Saliyev, Xinjiangs vice kommunikator mot utlandet

► bilder och nyckelord på mobiltelefoner i regionen. Teknik finns för att skanna trådlösa uppkopplingar efter liknande material. I december förra året uppmärksammade Human Rights Watch hur Xinjiangs myndigheter samlade in DNA, fingeravtryck, blodprov samt skannade ögonen på alla uigurer mellan 12 och 65 år.

Skanning av ansikten dyker upp vid allt fler hotell eller flygplatser och tågstationer, där uigurer ofta har en särskild genomgång. För att ens komma in på den en gång så sprudlande basaren i Hotan måste man nu förutom att visa legitimation och gå genom en metalldetektor – få sitt ansikte skannat.

Biometrisk och annan data samlas sedan augusti 2016 i en ny, jättelik integrerad plattform. Det snålas inte med kostnaderna. Under Chens första år vid makten ökade utgifterna för allmän säkerhet i Xinjiang med 40 procent. I fjol uppgick de till drygt 75 miljarder kronor, vilket var tio gånger mer än för tio år sedan, just innan upploppen i Ürümqi.

Enligt ny statistik äger var femte arresivering i Kina nu rum i Xinjiang, där en och

en halv procent av landets befolkning bor. *Rian Thum*, historiker vid Loyola University i New Orleans i USA, som sedan år 1999 besökt Xinjiang flera gånger, kallade nyligen situationen i Xinjiang för en mix av Nordkoreas ambition att kontrollera befolkningen och Sydafrikas apartheid, understödd av kinesisk artificiell intelligens för teknologi och övervakning.

Amnesty Press har inte kontaktat kinesiska myndigheter inför denna artikel. Vid tiotals andra tillfällen har utrikesministeriet kategoriskt förnekat existensen av läger för politisk omskolning, och säkerhetsministeriet vägrat kommentera saken. Under en intervju med programmet Konflikt i Sveriges Radio P1 den 9 juni i år nekade *Gui Congyou*, Kinas ambassadör i Stockholm, till att ambassaden alls ägnar sig åt spionage mot uigurer eller tibetaner i Sverige.

Lägersystemets existens har däremot bekräftats av lokala medier. Där beskrivs de som en slags gratis faciliteter för områdets etniska minoriteter att förbättra sig själva och inse felaktigheterna med ”bakåtsträvande” religiösa vanor. I maj i år uppmanade Kinas riksåklagare *Zhang Jun* till en intensifiering av ”omvandling genom utbildning” för att förgöra extremism i området.

Förutom våldsdåd i Kina, har flera uigurer också åkt utomlands för att strida med Islamiska staten, IS, eller andra jihadistiska grupperingar. Medan många bedömare ser radikaliseringen som en reaktion på den ökade repressionen, upplever Kinas myndigheter våldet som en konsekvens av utbredningen

av ”tre onda krafter”: separatism, terrorism och extremism.

Dessa krafter sägs ha lurat in områdets minoriteter i felaktiga tankebanor. Lägren för politisk omskolning är ett steg i ledet för ”rehabilitering”. Med Xi Jinpings egna ord vill man stärka uigurerens ”känsla av identitet med moderlandet, den kinesiska nationen, kinesisk kultur, Kinas kommunistparti och socialism med kinesiska förtecken.”

– Xinjiangs minoriteter utgör en grupp människor som myndigheterna anser är i behov av en ännu större dos indoktrinering än vad partiet inför gradvis på andra platser i Kina, sade historikern *Rian Thum* nyligen.

Kinas regim vill helt enkelt skapa lojala

medborgare genom krafttag. Området är också extremt viktigt geopolitiskt, i synnerhet för den nya Sidenvägen, Xi Jinpings eget prestigeprojekt.

Ailiti Saliyev, Xinjiangs vice kommunikator mot utlandet, sade i fjol att provinsen är hem åt ”världens lyckligaste muslimer”. Myndigheterna hävdar också att journalister är fria att rapportera från regionen. Verkligheten är givetvis en helt annan. *Gulchera Hoja* och *Shorhet Hoshur* är två amerikanska medborgare vars släktingar har fängslats eller satts i läger på grund av deras rapportering för Radio Free Asia.

STOLTHET. Åskådare följer luftförsvarets övningsuppvisning i Xinjiang den 1 augusti i år.

FOTO: SIPA/TT

AMNESTYS ARBETE

PATRICK POON VID Amnesty i Hongkong säger att det inte är möjligt för Amnesty att ha någon närvaro eller utföra något arbete på plats i Xinjiang i dag. Det är heller inget man eftersträvar, på grund av den stora risken att individer man assisterar eller talar med råkar ännu mer illa ut. Viktigaste källan för information är istället uigurer bosatta i utlandet, som kontaktat Amnesty och berättat om hur deras anhöriga i Xinjiang försvunnit under det senaste året. Amnesty förklarar då för de anhöriga att det enda man kan göra för att hjälpa är att ta upp fallen antingen offentligt, eller i tyshet via olika diplomatiska kanaler.

HOTAD. Ala Nabijan visar en bild på sin mor. Han har inte längre kontakt med sin familj.

FOTO: JOJE OLSSON

Ala Nabijan, en av uigurererna jag intervjuade i Stockholm, jobbade också för Radio Free Asia tills han bror greps 2014. Då var Ala Nabijan redan svensk medborgare, men tvingades sluta med journalistik på grund av hoten. Han har ändå fått säga upp kontakten med hela sin familj, inklusive fyra barn. Han sliter upp mobiltelefonen och visar en bild på sin 76 år gamla mor. Hon bor tillsammans med hans syster, som fått både hjärtproblem och "helvitt hår" på grund av vad Nabijan kallar "psykisk tortyr".

Under rapporteringen som inkluderade Omir Bekalis vittnesmål, greps journalister från Associated Press och förhördes i elva timmar. En lokal tjänsteman lät dem veta att deras rapportering "inte sprider positiv energi". I juli publicerade tyska Der Spiegel

en artikel från Xinjiang. Under arbetet hade teamet förföljts av upp till tre bilar samtidigt, och slutligen gripits för att tvinga radera känsliga bilder och videor.

Politiker och religiösa ledare världen över har varit oroväckande tysta. Kinas ekonomiska makt växer, inte minst i länderna längs med den nya Sidenvägen. Men lidandet och ovissheten bland de splittrade familjerna är enormt. Efter att jag och Wumaerjiang Jiamail skiljts åt så kontaktar han mig snart igen. I slutet av juli försvann hans son på nytt. Enligt Wus exfru så fördes han iväg utan förklaring.

– När jag frågade närmare så svarade hon inte. Hon är säkert också rädd, säger Wu. ■■■

Uigurer – under hårt tryck

Uigurer, där en stor majoritet är sunnimuslimer, är ett av flera folk av turkiskt ursprung i Centralasien. Siffrorna över hur många uigurererna är varierar mellan 11 och 15 miljoner.

TEXT: ULF B ANDERSSON

ILSKA. Uigurer i Turkiet protesterar den 5 februari mot det kinesiska förtrycket i "Östturkestan", det namn som används av självständighetsanhängare.
FOTO: BURHAN OZBILICI/AP/TT

ÖSTTURKESTAN

NÄR FOLKREPUBLICEN KINA utropades av Mao Zedong den 1 oktober 1949 var en stor majoritet i Xinjiang uigurer men idag är de i minoritet efter inflyttning av kineser.

I delar av Xinjiang utropades 1933, respektive 1944–1949, Östturkestan som en självständig stat. Under den sistnämnda perioden var det i praktiken en republik under sovjetisk kontroll. Bland uigurer i exil används Östturkestan som namn för det område man vill se som självständigt från Kina.

ILHAM TOHTI

AMNESTY HAR I FLERA ÅR krävt att den 48-årige ekonomiprofessorn Ilham Tohti ska frigges. Han startade år 2006 webbsidan Uyghur Online som stängdes av myndigheterna. I januari 2014 greps han och dömdes 23 september 2014 till livstids fängelse för "separatism" av en domstol i Ürümqi. Rättegången pågick i två dagar och dömdes ut av Amnesty som "en skymf mot rättvisa". I oktober 2016 tilldelades Ilham Tohti "Martin Ennals-priset för mänskliga rättigheter" som delas ut av tio människorättsorganisationer, däribland Amnesty International, Human Rights Watch och FIDH. I motiveringen framhölls att Ilham Tohti avvisat separatism och våld och arbetat för dialog och förståelse mellan kineser och uigurer i Xinjiang.

FÄNGSLAD. Ilham Tohti.
FOTO: PRIVAT/AI

FN GRANSKAR

DEN 10 AUGUSTI inledde CERD, FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering, sin granskning av Kina. Det var första gången sedan år 2009 som Kina granskades i CERD. Den panel av oberoende experter som arbetar för CERD uttryckte stark oro över de "talrika och trovärdiga" rapporterna om att omkring en miljon uigurer hålls i interneringsläger.

Exilorganisationen WUC, Världskongressen för uigurer, välkomnade granskningen i CERD. – Det är min förhoppning att CERD:s medlemmar inte kommer att låta sig luras av kinesiska manövrar, sade Dolkun Isa, ordförande i WUC till Radio Free Asia.

Kina hade skickat en delegation på cirka 50 personer till Genève och framhöll ökat ekonomiskt välstånd i landet. Kina betonade enligt nyhetssidan Quartz att etniska minoriteter i Kina, däribland muslimer i Xinjiang "ätnjuter religiös frihet". När det gäller anklagelserna om att myndigheterna systematiskt förtrycker uigurerernas kultur genom förbud mot skägg, slöjor och vissa muslimska namn svarade en kinesisk representant att "bärande av ansiktstäckande klädsel är förbjudet i många andra länder". Kina medgav att några personer har tagits till center för utbildning och arbetsträning i "syfte att stödja deras rehabilitering".

LESBISKT PAR DÖMDA TILL SPÖSTRAFF

MALAYSIA. En sharia-domstol i delstaten Terengganu dömde den 14 augusti två kvinnor, 22 respektive 32 år, för försök att ha sex. Domen blev böter på 3 300 ringgit (cirka 8 000 kronor) och sex rapp. Enligt tidningen Sinar Harian hade de två kvinnorna erkänt sig skyldiga.

– Adekvata straff måste utdömas så att detta blir en läxa och påminnelse inte bara till er två utan till samhället, sade domaren **Kamalruazmi Ismail**.

Enligt de gamla brittiska koloniallagarna är oral- och analsex i strid med "naturens ordning" och kan straffas med upp till 20 års fängelse.

En koalition av tio mänskliga rättighetsorganisationer uttryckte enligt Reuters oro över ökad intolerans mot hbtq-personer i Malaysia och påpekade att "samtäckande sex mellan vuxna inte är ett brott". Amnesty Malaysia protesterade och påpekade att spöstraff kan jämföras med tortyr. **IIII**

"En krigsförbrytelse"

Samira Hamidi, kampanjansvarig för Amnestys Sydasien-avdelning, fördömde den 16 augusti bombattacken mot det privata utbildningscentret Mawoud i Afghanistanens huvudstad Kabul. En självmordsbombare dödade 34 unga studenter, de flesta hazarer. IS, Islamiska staten, förklarade att de var ansvariga.

FRÅGETECKEN INFÖR VALET

MALDIVERNA. Den 23 september ska invånarna i Maldiverna gå till val. I en rapport den 16 augusti varnar Human Rights Watch, HRW, för att regeringens attacker mot all opposition gör att valet knappast kommer att bli fritt och rättvist.

Oppositionsaktivister, journalister och domare har varit några av måltavlorna för president

Abdulla Yameens attacker. Landets tidigare enväldige president, **Maumoon Abdul Gayoom**, som är halvbror till den sittande presidenten, har gått över till oppositionen och greps i februari för terrorism. Han dömdes i juni till 19 månaders fängelse för att ha undanhållit en mobiltelefon.

Landets högsta domstol upphävde den 2 mars domen på 13 års fängelse mot **Mohamed Nasheed**, som valdes till president i det första fria valet år 2008 men tvingades avgå år 2012. Då greps två av domarna.

HRW anklagar också regeringen för att låta religiösa extremister och extrema nationalisterna trakassera och till och med mörda oppositionella utan att straffas.

Inom EU finns förslag om sanktioner mot högt uppsatta personer i Maldiverna. **IIII**

President Abdulla Yameen

FOTO: LEFTERS PITAKIS/AP/TT

OKUPATION. Turkiska soldater i Afrins centrum den 24 mars.

Övergrepp och plundring i Afrin

SYRIEN. Turkiet inledde tillsammans med sina allierade bland syriska rebellgrupper i januari 2018 en offensiv mot det kurdkontrollerade området Afrin i norra Syrien. I mars hade den kurdiska YPG-milisen drivits på flykt. Minst 140 000 personer som flydde undan den turkiska inmarschen lever nu som flyktingar i närbelägna al-Shahba-regionen.

Den 2 augusti anklagade Amnesty ockupationsmakten i Afrin för att ha gett fria händer till syriska rebellgrupper att begå allvarliga mänskliga rättighetsövergrepp.

– Turkiet är ockupationsmakt i Afrin och därför ansvarigt för den civila befolkningens välbefinnande och att lag och ordning upprätthålls, betonade **Lynn Maa-louf**, utredningschef för Amnesty Internationals avdelning för Mellanöstern. Hittills har den turkiska armén fullständigt misslyckats med dessa uppgifter. Turkiet kan inte undgå ansvar genom att an-

vända syriska väpnade grupper för att utföra sitt smutsiga arbete.

Den 1 juli meddelade Turkiet att dess styrkor kommer att stanna kvar i Afrin.

Amnesty har intervjuat 32 personer, varav en del bor kvar i Afrin. De berättade om minst 86 fall av godtyckliga fängslanden, tortyr och påtvingade försvinnanden. En del personer kidnappas av syriska grupper i syfte att få pengar och bostäder konfiskeras av väpnade grupper. Omfattande plundring har också förekommit.

– Jag besökte mina föräldrars hem, berättade en person för Amnesty. Det var helt tomt. FSA, Fria syriska armén, hade packat ihop allt i huset på en lastbil.

Familjer, som har flytt bland annat från östra Ghouta, har också fått överta Afrin-invärnans tomma bostäder. Amnesty anklagar också den syriska regeringen och den kurdiska YPG-milisen för att försvåra livet

för de som har flytt från Afrin genom restriktioner i rörelsefrihet och tillgång till sjukvård.

När den syriska regimen sommaren 2012 lämnade Afrin tog det kurdiska partiet PYD över makten. Området har sedan ingått i det som kallas Rojava i norra Syrien. Med militär hjälp från USA har YPG och deras allierade i SDF, de syriska demokratiska styrkorna, drivit ut Islamiska staten, IS, från stora delar av norra och östra Syrien. SDF kontrollerar idag omkring 25 procent av Syrien.

Turket, liksom de så kallade moderata rebelleterna i FSA, anser att PYD och YPG är terrorister och president **Recep Tayyip Erdoğan** har lovat att Turkiet ska fortsätta agera i Syrien tills "terroristerna" är besegrade.

En delegation från SDF:s politiska gren reste den 26-27 juli till huvudstaden Damaskus för samtal med den syriska regimen. **ULF B ANDERSSON**

FYRA MILJONER I ASSAM HOTAS

INDIEN. I ett gemensamt uttalande från Amnesty Indien och Human Rights Watch, HRW, den 31 juli varnas för att över fyra miljoner invånare i delstaten Assam i nordöstra Indien riskerar att förlora sina rättigheter. I Assam finns en stark opinion mot inflyttning från grannlandet Bangladesh, där en majoritet är muslimer. De som har anlänt till Assam efter 24 mars 1971, dagen då självständighetskriget i Bangladesh utbröt, riskerar att ses som "illegala immigranter".

– Assam har länge försökt bevara sin etniska identitet men att göra miljoner människor statslösa är inte svaret, sade **Meenakshi Ganguly**, Sydasienchef på HRW.

Assams befolkningsregister har nu uppdaterats för första gången sedan 1951. Hittills har 28,9 miljoner av de 32,9 miljoner som har ansökt godkänts. Experter inom FN har varnat för att registreringsprocessen riskerar att riktas mot muslimer av bengaliskt ursprung. **IIII**

HEMLIGA FÄNGELSER I SÖDRA JEMEN

FÖRENADE ARABEMIRATEN. I juni 2017 avslöjade nyhetsbyrån AP och Human Rights Watch att Förenade arabemiraten, som deltar i kriget i Jemen på president **Hadis sida**, har inrättat minst 18 hemliga fängelser i södra Jemen. En del fångar har också flugits till en bas Emiraten har i Eritrea. Regeringen i Jemen har ingen insyn i detta. Däremot har personal från USA:s specialstyrkor ibland varit närvarande vid förhör av misstänkta "terrorister".

Amnesty International publicerade den 12 juli en rapport, baserad på intervjuer med anhöriga som gjordes under våren vid besök i södra Jemen. I rapporten konstateras att det råder en total rättslöshet och att det är vanligt att tortyr används.

Amnesty kräver att de hemliga fängelserna utreds som krigsförbrytelser. **IIII**

MILITÄRER PEKAS UT AV AMNESTY

MYANMAR (BURMA). Den 27 juni namngav Amnesty International **Min Aung Hlaing**, överbefälhavare i Myanmar, och tolv andra militärer som ansvariga för den etniska rensning som sedan augusti 2017 har drivit över 700 000 rohingyer över gränsen till Bangladesh.

– Det var inte enskilda soldater eller grupper

som låg bakom våldsbrotten som omfattar mord, våldtäkt, tortyr, avsiktligt nedbrända byar och påtvingad svält i delstaten Rakhine. Det finns överväldigande bevis på att våldet var en del av en noggrant planerad och systematisk attack mot folkgruppen rohingya, sade **Matthew Wells**, krisrådgivare vid Amnesty International.

Rapporten baseras på över 400 intervjuer och Amnesty kräver att de utpekade åtalas för brott mot mänskligheten. **||||**

FOTO: HTOO LWIN
Min Aung Hlaing

”Avrättningsvåg utan motstycke”

Under juli avrättade Japan vid två olika tillfällen 13 personer som hade dömts för inblandning i den sarinattack den religiösa domedagssekten Aum Shinrikyō utförde i Tokyos tunnelbana den 20 mars 1995. 13 personer dog och över 5 000 skadades. Amnesty fördömde avrättningsvågen i Japan.

MILJÖAKTIVIST DÖMD TILL FÄNGELSE

VIETNAM. Den 16 augusti dömdes **Le Dinh Luong** till 20 års fängelse av en domstol i provinsen Nghe An i centrala Vietnam för ”försök att störta staten”. Den 52-åriga Le Dinh Luong är en veteran bland regeringskritiker i Vietnam och hade engagerat sig för fiskare som år 2016 drabbades av en miljökatastrof när det taiwanesiska företaget Formosa dumpade giftigt avfall. Rättegången tog en dag och försvararens vittnen fick av ”hälsoskäl” inte framträda.

Amnesty International anser att Le Dinh Luong är en samvetsfånge. USA protesterade mot domen som var den hårdaste mot dissidenter på årtal.

Den 15 augusti misshandlade polis besökare och artist på musikkaféet Cafe Casanova i Ho Chi

Minh-staden när de lyssnade på sångaren **Nguyen Tin**. Konserten innehöll kärlekssånger från Syd-vietnam före 1975 och avbröts av polisen. Flera kända dissidenter togs in till förhör hos polisen.

– Det är inget brott att gå på konsert, kommenterade **Clare Algar**, chef för Amnestys globala operationer. **||||**

FOTO: FACEBOOK
DÖMD. Le Dinh Luong i protest mot företaget Formosa.

Amnestys nye chef tar över

DEN 15 AUGUSTI tog sydafrikanen **Kumi Naidoo** över posten som generalsekreterare i Amnesty International. Hans första åtgärd var att skriva under ett brev till Zimbabwes nye president **Emmerson Mnangagwa** med krav på klarhet vad som har hänt aktivisten **Itai Dzamarara**.

På morgonen den 9 mars 2015 var Itai Dzamarara på en frisersalong i Harare för att få skägget trimmat när en bil stannade utanför. Några män, som misstänks ha varit från säkerhetstjänsten, klev in på salongen och förde bort Itai Dzamarara. Sedan dess är han försvunnen. I juli förnekade ex-president **Robert Mugabe** all vetskap om Dzamararas öde och fnyste ”den där typen”, rapporterar nyhetsbyrån AP. Aktivistens bror, **Patson Dzamarara**, som själv greps när han krävde klarhet om broderns öde, skrev att han var glad att Kumi Naidoo som sin första åtgärd engagerade sig i försvinnandet.

Den 17 augusti hade general-sekreteraren möte med en grupp människorättsaktivister i södra Afrika som hade rest till Johannesburg. Bland besökarna var Itai Dzamararas fru, **Sheffra**. Hon berättade om att leva i över tre år i ovisshet om makens öde men tackade Amnesty för stödet.

– Jag vill att alla människorättsaktivister i Afrika ska veta att Amnesty helhjärtat står bakom dem i deras kamp för rättvisa, jämlikhet och ansvarsutkrävande, sade Kumi Naidoo under mötet.

I sitt första budskap som generalsekreterare betonade Kumi Naidoo att människorättsrörelsen måste bli ”större, starkare

FOTO: AI

NY CHEF. Kumi Naidoo, ny generalsekreterare för Amnesty International håller presskonferens i Johannesburg 16 augusti.

och mer inkluderande”:

– En aktivist kan komma från alla delar av samhället; en fackförening, skola, tros-samfund, regering eller faktiskt näringslivet.

Han hyllade också ungdomar som palestinska **Ahed Tamimi**, som dömdes till fängelse för att ha gett en israelisk soldat en örfil, svenska **Elin Ersson**, som stoppade en avvisning av en man i 50-årsåldern till Afghanistan genom att vägra sätta sig på ett flygplan och sydafrikanska juristen **Sibongile Ndasheshe**, som med juridiken arbetar för kvinnors mänskliga och sexuella rättigheter i Afrika.

Kumi Naidoo föddes i Durban

år 1965. Som 15-åring organiserade han en protest mot apartheid. År 1986 åtalades han för brott mot undantagslagarna och gick i exil i Storbritannien. År 1990, när **Nelson Mandela** hade frigivits, återvände Kumi Naidoo till Sydafrika och arbetade för ANC och andra organisationer.

År 2009 blev han chef för miljöorganisationen Greenpeace. Han deltog 2011 och 2012 i aktioner mot Shell och Gazprom i Arktis. Kumis senaste engagemang har varit som grundare av organisationen ”Africans Rising for justice, peace and dignity”.

ULF B ANDERSSON

TVIVEL OM SREBRENICA

BOSNIEN-HERCEGOVINA. Den 14 augusti beslöt nationalförsamlingen i Republika Srpska RS, den serbiska entiteten i Bosnien-Hercegovina, att upphäva den rapport från år 2004 som erkänner massakern på muslimska (bosniakiska) män och pojkar i Srebrenica i juli 1995. Istället krävs en internationell opartisk undersökningskommission. Över 8 000 personer dödades i det som FN:s krigsförbrytartribunal i Haag i flera domar har kallat folkmord.

– Massakern i Srebrenica var en iscensatt tragedi i syfte att smutskasta det serbiska folket, sade **Milorad Dodik**, president i RS. Många av dem som har begravts dog i strid och på listan över begravda offer finns personer som är i livet.

EU-kontoret i Sarajevo fördömer i ett uttalande ”allt förnekande, relativiserande eller feltolkningar av folkmordet i Srebrenica”. **||||**

FOTO: DS/WIKIMEDIA
Milorad Dodik

AMNESTY LÅTER UTREDA SJÄLVMORD

PÅ KORT TID har två personer inom Amnesty International begått självmord och i bägge fallen har organisationen meddelat att externa undersökningar av omständigheterna ska genomföras. I maj tog 65-åriga **Gaëtan Mootoo** sitt liv på Amnestys kontor i Paris. Han var Västafrikautredare och hade arbetat för Amnesty i 32 år. Han ska i ett avskedsbrev ha beskrivit en omöjlig arbetsbörda.

Den 11 augusti rapporterade brittiska The Times att 28-åriga **Roz McGregor** hade tagit sitt liv den 1 juli. Hon var betald praktikant vid Amnestys internationella sekretariat, placerad på kontoret i Genève. Familjen uppgav att hon hade drabbats av sömnlöshet och ångest.

Colm Ó Cuanacháin, tillförordnad generalsekreterare, sade till The Times att organisationen tar dessa tragedier på stort allvar. Han beskrev också hur Amnesty de senaste åren har vidtagit en rad åtgärder för all personals välbefinnande. **||||**

ADILUR RAHMAN KHAN:

DU MÅSTE KÄMPA NÄR DITT LAND BLÖDER

I Bangladesh fortsätter den politiska krisen och övergreppen mot mänskliga rättigheter är talrika. **Adilur Rahman Khan** leder människorättsorganisationen Odhikar som kartlägger makthavarnas övergrepp.

TEXT OCH FOTO: AXEL KRONHOLM

REPRESSION. Adilur Rahman Khan oroas över statens metoder i Bangladesh.

BANGLADESH

HUVUDSTAD: Dhaka.

POLITIK: Landet blev 1947 en del av Pakistan. Efter ett blodigt självständighetskrig och indiskt militärt ingripande utropades Bangladesh 16 december 1971. Sheikh Hasina från Awamiförbundet har lett regeringen sedan år 2009. Det största oppositionspartiet, BNP, under ledning av Khaleda Zia, bojkottade valet år 2014. I december 2018 ska val hållas.

YTA: 147 570 km² (Sverige 449 964 km²).

BEFOLKNING: Drygt 163 miljoner.

tt mejl plingar till i telefonen. Adilur Rahman Khan läser och tar sig för pannan.

En europeisk givare har hört av sig och meddelat hur många tusen euro de kan bidra med till en rapport om tortyr som Adilur just nu jobbar med.

– Det här är problemet med våra europeiska bröder och systrar, de förstår inte hur underrättelsetjänsten bevakar oss, säger han och skrattar. Det är ett så vänligt folk, européerna, men de behöver vara lite försiktigare när de kommunicerar med oss om pengar och bidrag.

Adilur leder organisationen Odhikar, som varit en nagel i ögat på makthavare och myndigheter i Bangladesh sedan år 1994. I dag är den förbjuden att ta emot utländska pengar.

Det råder febril aktivitet på Odhikars kontor i huvudstaden Dhaka. Teamet, bestående av sex frivilligarbetare, går igenom det sista korrektivet på en rapport om förföljelsen av Rohingyafolket i Myanmar (Burma). De går igenom ord för ord på projektorduken, väger formuleringarna.

Ingen av dem får lön. I mars 2014 frystes organisationens bankkonton, samtidigt som dess registrering upphävdes. De överlever på donationer från vänner och bekanta, på konsultjobb och genom att sälja rapporter.

– Bangladesh är förmodligen en av de mest repressiva staterna i Asien. Vi har en mycket hög grad av utomrättsliga avrättningar, försvinnanden och tortyr i polishäkten, säger Adilur.

Varje månad sammanställer Odhikar statistik över alla övergrepp och kränk-

ningar de har lyckats dokumentera. 151 utomrättsliga avrättningar i maj, 50 i juni; 49 dödade och 2 256 skadade i politiskt våld mellan januari och juni.

Det är lågt räknat, påpekar Adilur. Medierna är under hård press. De tidningar och kanaler som inte är direkt ägda eller sponsrade av regeringen får direktiv av underrättelsetjänsten om vad som får och inte får skrivas. Medier som trotsar munkavlen, som tidningen Amar Desh, har stängts ner. Människorättsförfvarare som försöker samla in information lever också farligt. I fjol dödades en av Odhikars medarbetare, Abdul Hakim Shimul, i Shahzadpur. Flera sitter fängslade.

– Vår kapacitet har minskat drastiskt. Så när vi i en rapport skriver hur många människor som försvunnit är det antalet som vi har lyckats dokumentera. Den verkliga situationen är mycket värre, jag skulle säga fyra eller fem gånger värre, säger Adilur.

Amnesty Press har tidigare rapporterat om den bangladeshiska regimens våldsamma styre (se nummer 2/2016), där bland annat polisens paramilitära styrkor används för att mörda och kidnappa oppositionella. Inför parlamentsvalet som är planerat att hållas i december 2018 har förtrycket nått nya nivåer. I februari i år dömdes oppositionsledaren Khaleda Zia till fem års fängelse för korruption.

I samband med de protester som anordnades inför och efter domen mot Khaleda Zia har åtminstone 5 000 oppositionella fängslats. De flesta av dem är fortfarande bakom galler. Det är många människoröden att hålla reda på och dokumentera för en liten organisation som Odhikar.

Adilur Rahman Khan grundade organisationen 1994 ihop med, bland andra, sin blivande fru. De hade träffats under det sena 1970-talet på universitetet i Dhaka – hon skrev artiklar och slogs för kvinnors rättigheter och träffade Adilur som också var studentaktivist. Det var en tid då den ena militärkuppen avlöste den andra.

– Vi var socialister och ville ha ett Bang-

ladesh baserat på demokratiska principer, jämlikhet, mänsklig värdighet och social rättvisa, säger Adilur.

Efter att ha tagit examen i juridik engagerade sig Adilur i minoriteters rättigheter och arbetade med att hjälpa folkgrupper i Chittagongs bergstrakter. Tillsammans med sina kollegor lyckades han medverka till frigivning av omkring 300 urfolksaktivister som hade fängslats.

Under 1980-talet började textilindustrin att få fäste i Bangladesh. Adilur började då jobba med fackliga rörelser och stöttade arbetsrättsaktivister.

När han och hustrun år 1994 grundade Odhikar, som betyder ”rättigheter”, var de tydliga med att det skulle vara en modig NGO (enskild icke-statlig organisation) som vågade ta risker. Det har förstås haft ett pris.

I september 2013 greps Adilur ihop med sin medarbetare Nasiruddin Elan för en rapport de hade publicerat om hur polisen dödat ett 60-tal demonstranter tidigare

samma år. Adilur hölls häktad i 62 dagar. Med sin fru har han två barn och de vågar inte röra sig fritt i staden.

– Mina föräldrar var engagerade politiskt och i självständighetskriget. Jag tog över facklan från dem när jag var student, bar den i rörelsen mot militärdiktaturen och jag känner att det också i dag är vårt ansvar som familj att bidra till folket i det här landet och arbeta för återupprättandet av demokrati, säger Adilur.

När agnarna skiljs från vetet och förtrycket hårdnar får man också betala ett högt socialt pris för sitt engagemang, berättar Adilur. Han har själv valt att bryta kontakten med flera vänner som han känt inte har stöttat honom:

– Det är sorgligt när människor som man varit nära länge inte stödjer ens arbete. De tycker att det är värdelöst, att det inte går att göra något åt förtrycket och att det bästa är att bara låta allt bero. Jag kan inte ha kvar vänner som inte har drömmar. Så när jag möter den här attityden hos folk jag känner

KRAVALLER. Polis skjuter den 5 maj 2013 i Dhaka.

FOTO: MUNIR UZ ZAMAN/AFP/TT

”Det enda sättet att inte bli cyniker är att agera.”

så träffar jag dem allt mer sällan. Det är bortkastad tid.

Adilur Rahman Khan är frustrerad över hur västerländska regeringar ser mellan fingrarna på den auktoritära utvecklingen i Bangladesh under premiärminister *Sheikh Hasina*. Hans analys är att regimen i Dhaka har beskydd av Indien:

– Problemet är att väst inte ser på Bangladesh ur ett demokratiskt perspektiv, utan de tänker på handel. Det är vårt problem. Väst vill inte störa affärsrelationerna med Indien, och Bangladesh har New Delhis beskydd.

Bangladesh använder även rohingyerna som en sköld internationellt. Över 700 000 rohingyamuslimar har flytt från etnisk rensning i Myanmar över gränsen till Bangladesh. Adilur menar att den akuta flyktingkrisen gör omvärlden mindre benägen att kritisera Bangladesh för dess övergrepp på mänskliga rättigheter.

Men det är en farlig utveckling, säger Adilur. Förr eller senare kommer människor att revoltera, såsom de gjort flera gånger tidigare i Bangladeshs historia.

– De kan inte acceptera fascism hur länge som helst. Jag hoppas att länderna i väst förstår detta. Om människor berövas sina rättigheter tillräckligt länge kan Bangladesh glida ner på en bana som ingen av oss vill se, varnar han.

Som jurist är det kanske inte konstigt att Adilur Rahman Khan ser juridiken som svaret på Bangladesh problem. Han påpekar att även andra partier, när de haft regeringsmakten,

HÖGT PRIS. Förutom att leva under hot har Adilur Rahman Khan också upplevt hur vänskapsband sviktar.

använt statens våldsapparat för att slå ner på oppositionen. Det är systemet i sig som är trasigt, säger han:

– Vi behöver fixa statens institutioner: rättsväsendet, polisen, en nationell människorättskommission. Det är allt vi vill, att landet ska styras med lag.

Just nu framstår det emellertid som en verklighet som ligger långt borta. Läget är väldigt skört inför valet i december, och oppositionen är vingklippt.

– Det enda sättet att inte bli cyniker är att agera. Om du är passiv och bara sitter där med dina fina idéer kan du lätt bli cynisk. Du måste kämpa när ditt land blöder. Du måste vara med ditt folk när du försvarar dem. Vi har inte råd att låta Bangladesh bli ett nytt Syrien eller Jemen, säger Adilur Rahman Khan. ■■■

Bangladesh – en permanent kris

Två stora partier under starka ledare har i många år kämpat om makten i Bangladesh. I december ska val hållas men oppositionsledaren sitter fängslad. I sommar har studentprotester slagits ned med hårda metoder.

TEXT: ULF B ANDERSSON GRAFIK: LOTTA LUNDIN

SEGRARE. Mujibur Rahman och Indiens premiärminister Indira Gandhi 1972. FOTO: TT

BLODIGT KRIG

NÄR STORBRIANNIEN 1947 lämnade Brittiska Indien skapades två nya stater; Indien och Pakistan. Provinsen Bengalen delades i två delar, den västra blev indisk och den östra delen blev Östpakistan (nuvarande Bangladesh). När militären tog makten i Pakistan 1958 började missnöjet växa i Östpakistan och bengaler ansåg sig diskriminerade. Sheikh *Mujibur Rahman*, ledare för Awami-förbundet, föreslog 1966 en federal stat. I valet 1970 vann Awami-förbundet 167 av

169 mandat. I mars 1971 talade Mujibur Rahman inför två miljoner åhörare i Dhaka och krävde självständighet. Militären svarade med att gripa honom.

Självständighetskriget inleddes och den pakistanska arméns övergrepp väckte avsky. Hundratusentals dödades. I slutet av 1971 ingrep Indien militärt och den 16 december kapitulerade Pakistans armé. Mujibur Rahman frigavs och Bangladesh blev självständigt.

POLITISK KRIS

MUJIBUR RAHMAN BLEV premiärminister men mördades i en militärkupp 1975. Hans dotter *Sheikh Hasina* tog senare över ledningen av Awami-förbundet.

Sedan parlamentarisk demokrati återinfördes år 1991 har Awami-förbundet och partiet BNP, under ledning av *Khaleda Zia*, växlat vid makten. Det har varit en oförsonlig kamp och bägge partier har använt hårda metoder när de har haft makten. I februari dömdes *Khaleda Zia* till fem års fängelse för förskingring. BNP ansåg att domen var politiskt motiverad och ett sätt att hindra partiet vid det val som ska hållas i december.

I FÄNGELSE. Khaleda Zia dömdes i februari till fem års fängelse. FOTO: WIKIMEDIA

TRIBUNALEN

ÅR 2009 SKAPADES ICT, en tribunal för att straffa de som gjort sig skyldiga till krigsförbrytelser under 1971. FN och EU lovade då stöd till tribunalen men senare har ICT fått hård kritik. De som har åtalats har ofta kommit från Jamaat-e-Islami, landets största islamistparti som 1971 var emot självständighet. En rad dödsdomar har avkunnats och verkställt.

STUDENTPROTESTERNA

I AUGUSTI UTBRÖT protester bland skolbarn och studenter i Dhaka som krävde en säkrare trafikmiljö efter att två ungdomar dödats i en trafikolycka. Polisen slog till hårt och över 100 barn och ungdomar skadades. Även journalister angreps och restriktioner infördes för internet. Awami-förbundets studentorganisation anklagades för att agera tillsammans med polisen.

PROTEST. Studenter kräver säkrare trafikmiljö i Dhaka. FOTO: REUTERS/TT

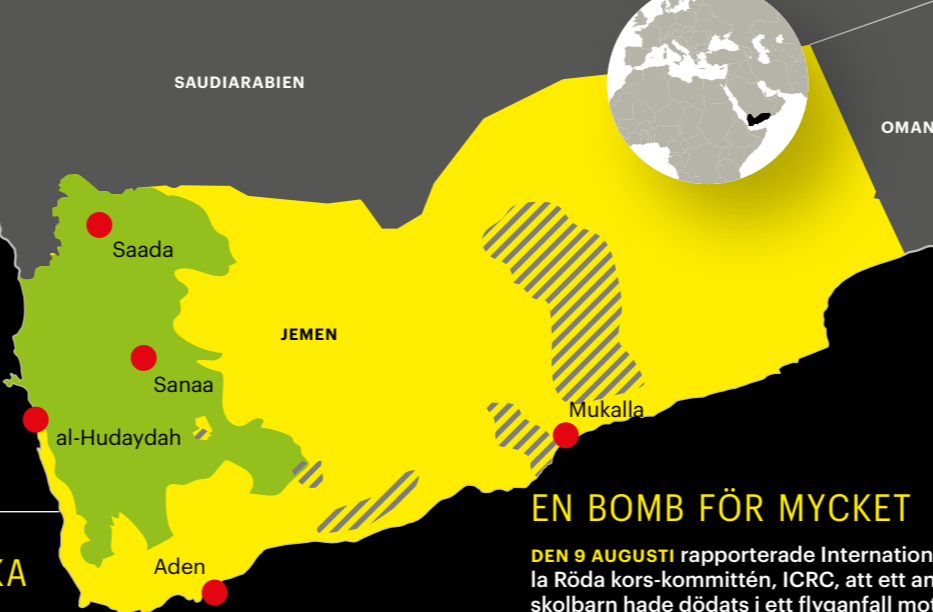
SHEIKH HASINA

Hon föddes 1947 och är dotter till Bangladeshs landsfader Mujibur Rahman som ledde kampen för självständighet 1971-1972. År 1981 blev hon partiledare för Awami-förbundet och är sedan år 2009 premiärminister.

Jemen – ett glömt krig

I Jemen pågår ett komplext inbördeskrig där ett antal länder är inblandade. Det har lett till den värsta humanitära krisen i världen.

TEXT: ULF B ANDERSSON GRAFIK: LOTTA LUNDIN

LANDET I KORTHET

- 22 miljoner av landets 29 miljoner invånare behöver humanitärt bistånd eller skydd.
- 8 miljoner hotas av svält. Unicef beräknar att ett barn dör var tionde minut.
- 3 miljoner beräknas ha tvingats på flykt.
- 1 miljon beräknas år 2017 ha insjuknat i kolera. Över 2 000 dog.
- Cirka 10 000 personer har enligt FN dödats sedan år 2015 men siffrorna är osäkra.
- Civila mål har attackerats i flyganfall.
- Många hjälparbetare har dödats.
- Alla sidor i konflikten anklagas för övergrepp och många har fängslats.

FREDS-SAMTAL?

MARTIN GRIFFITHS, FN:s nya sändebud för Jemen, meddelar den 3 augusti att han bjuder in parterna till fredssamtal i Genève i september.

ARABISKA VÅREN

MED INSPIRATION FRÅN Tunisien och Egypten inleddes den 27 januari 2011 demonstrationer i huvudstaden Sanaa som snabbt växte i styrka och spred sig över hela landet. Kraven växte på att president Ali Abdullah Saleh, som hade styrt sedan 1978, skulle avgå. I början av år 2012 lämnade han över makten till vicepresidenten Abd Rabu Mansur Hadi.

Med stöd av FN pågick 2012-2014 en nationell dialog som samlade alla; socialister från södra Jemen, Huthirörelsen, islamister i al-Islah, Salehs parti GPC, studenter och det civila samhället. FN utropar framgång men dialogen slutar i ökade motsättningar.

EN BOMB FÖR MYCKET

DEN 9 AUGUSTI rapporterade Internationella Röda kors-kommittén, ICRC, att ett antal skolbarn hade dödats i ett flyganfall mot en skolbuss i Dhahyan i provinsen Saada, som kontrolleras av Huthirörelsen. Saudiarabien hävdade att det var "en legitim militär insats" som svar på en robotattack från Huthirörelsen mot den saudiarabiska staden Jizan. Den 14 augusti uppgav ICRC att 51 personer, däruv 40 barn, dog. CNN visar en videofilm, tagen kort före anfall, på glada skolbarn i en buss på väg på utflykt.

Den 10 augusti krävde FN:s säkerhetsråd en " trovärdig och transparent undersökning" av bombningen. Det är ovanligt att säkerhetsrådet agerar i Jemen-frågan.

CNN avslöjade den 18 augusti att bomben tillverkats i USA.

VAPENIMPORT. F-15 plan som Saudiarabien köpt från USA.

FOTO: SAUDI88HAWK/WIKIMEDIA

AKTÖRERNA

DET GULA OMRÅDET kontrolleras av president Hadi, som stöds av en koalition av tio länder där Saudiarabien och Förenade arabemiraten, UAE, är viktigast. De har sedan mars 2015 genomfört ett stort antal flygbombningar. Sudan har skickat uppskattningsvis 10 000 soldater. UAE har också använt ett antal legosoldater, främst från Latinamerika. Koalitionen stöds av USA, Storbritannien och Frankrike. USA har också specialförband i Jemen för att bekämpa terrorister. President Hadis sida har stöd av ett antal miliser, bland annat från islamistpartiet al-Islah och i söder från al-Hirak, vars mål dock är ett självständigt Sydjemen. Med stöd av UAE tog al-Hirak i februari 2018 kontroll över Aden.

DET GRÖNA OMRÅDET har kontrollerats av Huthirörelsen och ex-president Salehs styrkor. I december 2017 bröt Saleh med huthirörelsen och strider bröt ut i huvudstaden Sanaa där Saleh dödades. Huthierna anses få stöd från Iran men omfattningen av detta stöd är omstridd. Huthierna har fått sitt namn efter familjen al-Huthi som ledde ett uppror bland shiamuslimer i provinsen Saada. Rörelsens officiella namn är Ansar Allah.

DET STRECKADE OMRÅDET är under kontroll av AQAP, al-Qaida på arabiska halvön. Dessutom är IS, Islamiska staten, i Jemen.

THE LAST POST

UNDER SOMMAREN har SVT visat BBC-dramat "The Last Post" som ur ett brittiskt perspektiv skildrar bekämpandet av upproret i Aden 1965.

HUNDRA ÅR AV KONFLIKT

1918
DET OSMANSKA RIKET tillhör förlorarna i Första världskriget och (norra) Jemen blir ett självständigt kungadöme. Södra delen ingår dock i det brittiska imperiet där hamnstaden Aden är av stor betydelse.

1963
BEFRIELSE-RÖRELSENA NLF och Flosy inleder uppror i södra Jemen mot britererna.

1967
EN SJÄLVSTÄNDIG folkrepublik utropas i Sydjemen när britererna drar sig tillbaka. En radikal marxistisk falang inom NLF tar makten 1969.

1994
INBÖR-DESKRIG bryter ut mellan Nord- och Sydjemen.

1962
REPUBLIK UTROPAS efter en kupp i Nordjemen. Inbördeskrig utbryter. De shiamuslimska rojalisterna stöds av Saudiarabien medan Egypten skickar soldater till den republikanska sidan i det som kallas "Egyptens Vietnamkrig". Efter Egyptens reträtt 1967 inleds en försoning.

1990
NORDJEMEN och Sydjemen förenas överraskande i en ny stat.

2011
ARABISKA VÅREN. President Saleh tvingas avgå och vicepresident Hadi tar över.

2004-2010
UPPROR I OMRÅDEN runt Saada bland shiamuslimer. Huthirörelsen slås ned med hjälp av Saudiarabien. I det tidigare Sydjemen ökar protesterna och rörelsen al-Hirak kräver självständighet.

2015
DEN 22 JANUARI tar Saleh och Huthirörelsen makten i en kupp i Sanaa. President Hadi flyr till Aden och senare till Saudiarabien. Den 26 mars inleder en koalition med Saudiarabien och Förenade arabemiraten i spetsen en militär offensiv mot Huthirörelsen.

JUNI 2018
EN OFFENSIV Från Saudiarabien och Förenade arabemiraten mot hamnstaden al-Hudaydah inleds. Hjälporganisationer varnar för att katastrof hotar om införseln av livsmedel och hjälp till norra Jemen stoppas.

2015
I HAMNSTADEN Mukalla utropar AQAP, al-Qaida på den arabiska halvön, ett emirat. President Hadi lyckas med hjälp av Förenade arabemiraten och USA återta kontrollen i april 2016.

Monalisa Pruteanu

BROBYGGGARE I GÖTEBORG

TIGG PENGAR TILL HYRAN eller bli vräkt med två små döttrar. Det valet stod Monalisa Pruteanu inför en dag år 2008. I dag hjälper hon andra utsatta EU-migranter i Göteborg och deltar i Amnesty's kampanj mot ett svenskt tiggeriförbud.

TEXT: JENNIE AQUILONIUS FOTO: ANNIE BECKMAN

Jag förstår dem som kommer till Sverige och ber om hjälp i dag. När de berättar sin historia känner jag min egen berättelse, det är samma sak, säger *Monalisa Pruteanu*.

Hon sitter i den grå soffan i Betlehems kyrkans lokaler i centrala Göteborg. I rummet står flera bord med uppochner-vända stolar. På scenen i hörnet ligger leksaker. Lokalen är tom, men nyss var den full av EU-migranter och papperslösa som åt frukost, duschade och tvättade kläder. I samarbete med Betlehems kyrkan erbjuder den ideella organisationen Göteborgs räddningsmission bashjälp varje vardag.

Monalisa Pruteanu jobbar som brobyggare på Räddningsmissionen. Förutom att ordna frukost hjälper hon också människor i kontakten med läkare, skola och myndigheter. Fattigdomen är utbredd.

– Vissa har det lite bättre, andra har det

svårt och sover ute i skogen, säger Monalisa Pruteanu.

För tolv år sedan var hon själv en av de fattiga EU-migranterna.

I början av 2000-talet bor Monalisa Pruteanu i Rumänien tillsammans med sin man, föräldrar, syskon och deras familjer. Hon är 17 år när hon får sin första dotter, Larissa. Drygt ett år senare kommer lillasyster Gabriella. Nu är de elva personer som delar på ett rum och kök, utan el och vatten. På sommaren säsongarbetar hennes föräldrar, man, bröder, syster och svåger med att plantera och skörda grönsaker. På vintern är det svårare att hitta jobb och familjen får inte alltid in pengar.

– De dagar min man hade jobb kunde vi äta, de dagar han inte fick jobb var vi utan

”Nej, du är zigerare, jag vill inte ha dig nära mig.”

► **”Rasismen mot romer gör det svårt för de vuxna att få arbete.”**

mat, minns hon. Jag var ledsen när jag såg att mina barn inte hade kläder eller mat.

Familjen är en av de cirka två miljoner romer som beräknas bo i Rumänien. En del människor i Monalisa Pruteanus område bor på madrasser i rum som saknar fönster och dörrar. Många barn springer omkring utan kläder och får mat en gång om dagen. Rasismen mot romer gör det svårt för de vuxna att få arbete, förklarar Monalisa Pruteanu:

– Min man och mina föräldrar fick ofta nej när de sökte jobb. De sade ”Nej, du är zigenare, jag vill inte ha dig nära mig”. Men min pappa hade tidigare haft arbete i elva år i en fabrik. I skolan kunde folk säga till romska barn: ”Gå därifrån, du har inte fina kläder, du är smutsig. Du är rom.”

Monalisa Pruteanu gick själv sex år i skolan i Rumänien. Läraren slog henne på fingrarna med en linjal varje dag. Hon sade inget till sina föräldrar, dolde sina händer.

Mamman var orolig och frågade ofta dottern om någon varit dum mot henne.

– Jag sade att allt var bra, jag var rädd att mamma inte skulle låta mig gå till skolan annars. Jag älskade allt de lärde mig där.

Som 13-åring måste Monalisa Pruteanu sluta skolan för att familjen ska ha råd att låta hennes två lillebröder börja. Officiellt är skolan gratis, men föräldrarna måste betala för skolmaterial, mat och bussresan dit. I stället undervisade pappan henne hemma:

– Han hade gått många år i skolan, till och med i gymnasiet. Han ville bli historielärare, men fick inte för sin pappa som ville att han skulle spela musik på gatorna.

Ar 2005 reser pappan runt i Europa och spelar trumpet. Det är han som bestämmer att familjen ska flytta till Sverige året efter. Här är människorna snälla, säger han. Ett mål är att få råd med el och vatten i huset i Rumänien. Monalisa Pruteanu vill inte lämna sitt hemland. Den första tiden i Göteborg är svår. Hon förstår inte vad människorna säger och de förstår inte henne:

– Jag bara grät och ville åka hem. Jag var också rädd att det skulle bli likadant som i

Rumänien, att folk skulle hota oss och säga dumma saker.

Monalisa Pruteanu och hennes familj bor i två husvagnar på Meros camping i stadsdelen Askim. Hyran för en husvagn är 1 500 kronor i månaden. Hennes man spelar dragspel på gatorna för att försörja familjen. Monalisa Pruteanu letar pantburkar med sina döttrar, som nu är 2,5 och drygt 1 år gamla. På campingen bor många människor som lider av drogproblem och psykisk ohälsa. Här finns också flera andra romska barnfamiljer.

– Jag var glad, jag var med min familj. Jag tyckte att det var normalt att bo i husvagn, säger hon.

2008 befinner sig hennes man hemma i Rumänien, han får problem med sitt ID-kort och kan inte resa. Monalisa Pruteanu har inte råd att betala hyran och familjen riskerar att bli vräkt. Hon ser ingen annan utväg än att försöka tigga:

– Jag visste att jag måste göra någonting. Jag kunde inte gå hem igen utan mat till mina barn och pengar till hyran.

Hon åker till området Västra Frölunda och sätter sig på marken. Men så fort det kommer någon så ställer hon sig upp igen. Monalisa

Pruteanu är blyg, vet inte hur man gör, vill inte att andra ska se henne sitta där. En kvinna kommer fram, frågar på engelska hur läget är. Monalisa Pruteanu börjar gråta och berättar på stapplande engelska. Kvinnan vill följa med till campingen. När hon möts av de lockiga döttrarna vid husvagnen börjar hon gråta. Kvinnan betalar hyran för tre månader och köper mat, kläder och leksaker.

– Om det inte var för henne hade jag och barnen blivit utkastade och kanske fått bo i skogen, säger Monalisa Pruteanu.

Men så, 2008, bestämmer sig politikerna i Göteborgs stad för att inga barn ska behöva bo i misären på Meros camping. Åtta barnfamiljer erbjuds en alternativ bostad och försörjningsstöd. I januari 2009 flyttar Monalisa Pruteanu med sina två döttrar till en lägenhet i Västra Frölunda.

– Det var konstigt för mig, jag ville inte bo i lägenhet med barnen, utan vara med hela

min familj. Min man var dock fortfarande i Rumänien och jag bodde ensam med mina flickor i nästan två år.

Döttrarna *Larissa* och *Gabriella* börjar på förskolan. Monalisa Pruteanu läser svenska på SFI, Svenska för invandrare. Hon älskar det. Älskar att få lära sig nya saker. Att träffa andra som inte kan svenska får henne att känna sig mindre ensam.

Någon berättar att Räddningsmissionen i Göteborg söker fältarbetare som kan rumänska och romani. Monalisa Pruteanu tror inte att hon har någon chans att faktiskt få jobbet, men söker ändå. Nu har hon ock-

så en elva månader gammal bebis hemma. Men hon får tjänsten. För första gången i sitt 26-åriga liv har Monalisa ett arbete:

– Det var konstigt. Jag var van att vara hemma och ta hand om mina barn.

Idag deltar Monalisa Pruteanu också i Amnestys kampanj mot tiggeriförbud. Hon har bland annat berättat sin historia på Amnestys årsmöte i Göteborg i maj. Hon känner sig smått orolig inför det svenska valet den 9 september. Debatten om tiggerifrågan har växt sig allt större. De som kommer till Räddningsmissionen vittnar om att det har blivit svårare i Göteborg att tigga och sälja gatutidningen Faktum.

Sverigedemokraterna och Moderaterna

FICK HJÄLP.
Monalisa Pruteanu fick lägenhet och arbete i Göteborg.

”Jag kunde inte gå hem utan mat till mina barn”

► vill ha ett nationellt tiggeriförbud. I augusti 2017 införde Vellinge kommun förbud mot tiggeri, men det stoppades av länsstyrelsen, förvaltningsrätten och kammarrätten. Monalisa Pruteanu ger inte mycket för idén om ett förbud:

– De förstår ingenting. Det är människor som säger ”Det här är mitt land, jag vill inte att någon annan kommer hit”. De som kommer hit är inte här för att de vill utan för att de måste försörja sig, de måste leva.

Monalisa Pruteanu tog med sina döttrar till Sverige, men många lämnar kvar barnen i hemlandet. Hon berättar att det är svårt för både föräldrar och barn, men många har inget annat val än att lämna barnen hos mor- och farföräldrar.

– Det finns några kvinnor som kommer hit och duschar varje dag. De är ledsna och säger ”Vilken mamma lämnar sina barn?”. Men barnen behöver mat och kläder. De tänker att det är bättre att skicka pengar så att barnen får sova i sängar och inte behöver bo i skogen, frysa eller vara rädda.

Finansminister *Magdalena Andersson* (s) har uppmanat människor att sluta ge pengar till tiggare eftersom de kan vara utsatta för människohandel. *Martin Valfridsson*, regeringens tidigare nationella samordnare för utsatta EU-medborgare,

var först emot ett förbud men ändrade sig år 2017 efter en granskning av det norska public service-bolaget NRK. Dokumentären, som också visats i SVT, visade hur ett kriminellt nätverk tjänade stora pengar på att tvinga rumäner till tiggeri och prostitution i Bergen.

I Sverige har fall av människohandel avslöjats i bland annat Kronobergs och Kalmar län där personer från Bulgarien och Rumänien tvingats tigga.

Många av dem som kommer till Räddningsmissionen försörjer sig genom att tigga. Men några kriminella ligor har Monalisa Pruteanu inte sett till:

– Jag har kontakt med alla som kommer hit och vet vad de heter. De organiserar sig inom familjen, vem som ska göra vad. De som är kriminella kanske går någon annanstans, vi ser inte dem.

Kan den som vill ge pengar veta att de går till rätt saker?

– Ja, jag tror det, svarar hon.

En del argumenterar för att det bästa Sverige kan göra är att stötta romer i Rumänien och öka trycket på landet att ta hand om sina egna invånare. Men det är en strategi som Monalisa Pruteanu menar kanske fungerar på längre sikt:

– De kan försöka påverka Rumänien, men de kommer inte se någon förändring förrän om 20–25 år. Rumänska politiker är korrupta och tänker bara på sig själva. De behöver öppna sina ögon och se att romer också är människor.

Det viktigaste tycker hon är att barnen får gå i skolan, oavsett om det är i Rumänien eller någon annanstans. Det som framför allt har hjälpt henne själv är beslutet i Göteborgs stad om bostäder för barnfamiljer. På frågan vad Sverige kan göra för att bäst hjälpa utsatta EU-migranter kommer svaret snabbt och kort:

– Jobb! De behöver jobb.

Monalisa Pruteanu är själv glad varje morgon när hon kommer till arbetet på Räddningsmissionen:

– Jag är här eftersom jag kan hjälpa andra. ■■■

KRÖNIKA

Turkiet och Ungern angår oss alla

Den 61-årige grönsaksförsäljaren *Talip* som jag mötte i Istanbul i juni hyste inga tvivel: självklart skulle president *Recep Tayyip Erdoğan* vinna i både parlaments- och presidentvalet. Under hans styre har ju Turkiet blivit ett rekordland, det har alla hört. Atatürk-flygplatsen i Istanbul är den bästa i hela världen. Den nya Istanbulkanalen som ska byggas kommer bli den bästa i världen. Och den turkiska ekonomin är världens tredje bästa. Förvisso har vi ekonomiska problem idag, erkände *Talip*, men de problemen har skapats av Europa, USA och Australien som vill stoppa oss från att växa!

Några dagar senare såg jag mycket riktigt *Erdoğan*'s anhängare fira dubbla valsegrar. I april bevakade jag även valet i Ungern. Också där tog regeringen under premiärminister *Viktor Orbán* hem en storseger, för tredje gången i rad.

Både *Erdoğan* och *Orbán* har tidigare burit liberala masker, men för idag en konservativ-religiös och auktoritär politik som har fått skarp internationell kritik. Efter valet har Turkiets parlamentariska system ersatts av ett presidentsystem, som garanterar *Erdoğan* fortsatt styre. I juli förklarade *Orbán* självskert att hans form av ”kristna demokrati” inte är liberal, utan illiberal.

Varför fortsätter sådana ledare att vinna val? Starka misstankar om valfusk har rapporterats i båda fallen. Men under bevakningen kunde jag också se hur båda regeringarna framgångsrikt har använt en nationalistisk-populistisk retorik, som *Talip* och många andra väljare lystrat till. Budskapet har varit att båda länderna har blivit extremt framgångsrika under *Erdoğan*'s respektive *Orbán*'s styren, med ständigt nya rekordresultat. Men de måste utkämpa fosterländska strider för att skydda framstegen.

Turkiet har *Erdoğan* sedan två år tillbaka jagat både den kurdiska PKK-gerillan och *Gülen*rörelsen, som båda två är terrorstämplade och vars hotbilder ständigt

JOAKIM MEDIN

Joakim Medin är frilansjournalist och författare. Hans senaste bok ”Orbánistan” (Verbal förlag) kom i juni.

blåses upp. Men de ekonomiska problemen i landet skylls främst på en mäktig, västerländsk sammansvärjning mot Turkiet. Ju värre den turkiska lirans fall har blivit denna sommar, desto högre har presidentens konspirationsrop blivit.

I Ungern har regeringen inte alls talat om verkliga samhällsproblem, som bristerna i skolan och vården. Man har endast fokuserat på hotet från en nära förestående ”invasion” av illegala muslimska migranter. Som i euroskeptiska ordalag sägs vara planerad av en mäktig, liberal sammansvärjning mellan det överstatliga EU och finansmannen *George Soros*, *Erdoğan* och *Orbán* är landsfäderna som beskyddar sina nationer från utländska hotbilder. I båda länderna repeteras denna retorik också av de statliga och kommersiella medierna, som idag nästan fullständigt kontrolleras av regeringarna.

Jag blev förvånad, men samtidigt inte bestört, när jag inför valet frågade välutbildade medelklassungre om regeringspropagandan och kunde få till svar, att ”om man är smart, så förstår man att det finns en konspiration mot Ungern”.

Valresultaten i april och juni har lett till en ännu större oro i omvärlden, eftersom både Turkiet och Ungern tidigare setts som viktiga bastioner för en demokratisering av Östeuropa respektive Mellanöstern. Idag står dessa två länder tvärtom på barrikaderna för en auktoritär utveckling i respektive region – under två

ledare, som även de tidigare sågs som stora förkämpar för demokrati.

Den stora frågan är vad dessa totala U-svängar kan signalera till andra makt-hungliga ledare, som står och väger mellan att föra en demokratisk eller en auktoritär politik. Konsekvenserna angår idag även oss européer och EU-medlemmar. ■■■

”Varför fortsätter sådana ledare att vinna val?”

BAKGRUND

Antalet utsatta EU-medborgare i Sverige uppskattas till 4 000–5 000, av dem är troligtvis ett hundratal barn. Amnesty definierar begreppet ”utsatt EU-medborgare” som personer från andra EU-länder, framför allt Bulgarien och Rumänien, som ”lever i extrem fattigdom och som tjänar sitt uppehälle genom att tigga, panta burkar eller ta ströjobb”.

Majoriteten är romer. De bor i tillfälliga läger, husvagnar, skogsdungar och ibland på härbärgen. Många kommer framför allt till Sverige för att försörja sina barn, som ofta är kvar i hemlandet. Sedan antalet utsatta EU-medborgare som syns i samhället blivit fler har också hatbrotten och trakasserier mot dem ökat.

JENNIE AQUILONIUS

KÄLLA: TIGGERIFÖRBUD – EN BAKGRUND, AMNESTY INTERNATIONAL

Nya beslut om abort och narkotika

DEN 6-8 JULI SAMLADES Amnesty International till General Assembly i den polska huvudstaden Warszawa.

Vid mötet fattades beslut i abortfrågan och synen på narkotikakontroll.

TEXT: ULF B ANDERSSON

För första gången samlades Amnesty till General Assembly, GA, det årliga möte som är högsta beslutande organ inom organisationen. Tidigare har ett internationellt rådsmöte, ICM, hållits vartannat år där sektioner och strukturer haft röster efter medlemsantal. Förra året beslöts att ersätta ICM med GA. Nu har alla sektioner och strukturer en röst var och de nationella kontoren har förslagsrätt. Den svenska sektionen representerades i Warszawa av ordförande **Amanda Jackson**. Även generalsekreterare **Anna Lindenfors** och styrelseledamot **Lars Gäfvert** var närvarande.

Vid mötet i Warszawa togs beslut om en ny policy i abortfrågan. Tidigare har Amnesty, enligt beslut från år 2007 haft en begränsad policy som bland annat har krävt att stater ska avkriminalisera abort och att kvinnor ska ha rätt till abort om hon blivit gravid till följd av våldtäkt eller incest, om graviditeten utgör en fara för kvinnans liv eller då fostret ej är livsdugligt.

Svenska sektionen har länge arbetat för en utvidgad abortpo-

licy och nu gav mötet internationella styrelsen i uppdrag att utforma en sådan. Är du nöjd?

– Jag är nöjd att vi nu enats om ramar för en policy som övergår från att uppmana stater att utvidga antalet grunder och undantag, till att istället rekommendera avkriminalisering och tillgång till säker abort, svarar Amanda Jackson.

– Amnesty Sverige var en av de sektioner som vid ICM 2017 föreslog en översyn av abortpolicyn. Genom att se över vår abortpolicy säkerställer vi att Amnesty på bästa sätt kan kämpa för de mänskliga rättigheterna för miljontals flickor, kvinnor och andra vars liv påverkas av kriminalisering och restriktiva abortlagar.

Enligt beslutet på GA ska det inte finnas någon övre gräns för när personer ska kunna göra abort. I Sverige är gränsen 21 veckor + 6 dagar. Är Amnestys ställningstagande problematiskt?

– Amnesty är en människorättsorganisation och det ligger utanför vårt uppdrag och

mandat att utveckla en policy som föreskriver en särskild medicinsk praxis eller specifika tidsgränser. Vi menar att stater kan begränsa tillgången till abort genom att införa tidsgränser, men att de måste ha kvinnors mänskliga rättigheter i fokus och se till att respektera och skydda kvinnors rätt till liv, hälsa, kroppslig integritet och autonomi.

– Den andra större frågan som diskuterades vid GA var narkotikakontroll och mänskliga rättigheter.

Mötet beslöt att en ny policy ska tas fram som innebär en avkriminalisering. Är detta ett bra beslut? Togs beslutet enhälligt?

– Vi menar att mänskliga rättigheter måste vara centralt i kampen mot narkotika. Den nuvarande globala drogpolitiken har lett till omfattande och allvarliga MR-kränkningar på många håll i världen. Det är ofta de fattigaste och mest marginaliserade grupperna som drabbas hårdast.

– För att bättre bemöta dessa utmaningar kommer Amnesty under 2018 att ta fram en policy om narkotikakontroll och mänskliga rättigheter. Ett antal nyckelprinciper för policyn antogs av mötet i Warszawa. Amnestys utgångspunkt är att uppmana stater

att inte kränka de mänskliga rättigheterna i kampen mot narkotika och att flytta fokus från straffrättsliga åtgärder till rätten till hälsa. En nyckelprincip är att det inte finns någon lösning som passar alla länder utan att beslut måste fattas utifrån situationen i respektive land. Jag tror detta är ett bra beslut för Amnesty.

Amanda Jackson vill inte svara på frågan om beslutet togs enhälligt då "vi aldrig kommenterar sådant gällande besluten".

Med tanke på den svenska lagstiftningen, kommer den svenska sektionen att driva frågor om att staten ska ta över försäljning av droger?

– Nej. Amnestys utgångspunkt är att uppmana stater att inte kränka de mänskliga rättigheterna i kampen mot narkotika och att flytta fokus från straffrättsliga åtgärder till rätten till hälsa.

– Stater bör sträva efter att begränsa de skadliga verkningarna av droger med respekt för mänskliga rättigheter. En generell rekommendation är att länder bör avkriminalisera bruk, innehav och odling för eget bruk successivt och i samband med satsningar på sociala insatser och vårdinsatser, vilket har visat sig fördelaktigt för både folkhälsa, säkerhet och mänskliga rättigheter. IIII

SVART FREDAG. Amnesty deltar 23 mars i protestdagen mot förslaget om skärpningar i abortlagen i Polen.

FOTO: GRZEGORZ ZUKOWSKI/AMNESTY

Fotnot: Amanda Jackson besvarade frågorna via mejl.

Amanda Jackson

GUI MINHAI FICK MÖTA SVENSK LÄKARE

KINA. Den 13 augusti fick svensk medicinsk personal träffa den frihetsberövade svenske medborgaren **Gui Minhai** på ett kinesiskt sjukhus. Det sade utrikesminister **Margot Wallström** i ett uttalande där hon också krävde att Gui Minhai måste släppas fri och återförenas med sin familj. Några övriga detaljer gavs inte i uttalandet.

Gui Minhai var bokförläggare i Hongkong och fördes bort från sin semesterbostad i Thailand den 17 oktober 2015. Han dök senare upp i Kina och "bekände" ansvar för en påstådd trafikolycka som han dömdes för.

Den 20 januari i år reste Gui Minhai med två svenska diplomater till Peking för att besöka läkare på Sveriges ambassad. Poliser gick ombord på tåget och förde bort honom. ■■■

DÖMDA FÖR MORDET PÅ VÍCTOR JARA

CHILE. Den 3 juli dömdes nio tidigare militärer av en domstol i Chiles huvudstad Santiago för mordet på sångaren **Victor Jara** och den tidigare fängelsedirektören **Litré Quiroga Carvajal**. De bägge mördades på Estadio Chile, en arena dit omkring 5 000 personer fördes när **Augusto Pinochet** den 11 september 1973 genomförde en militärkupp mot Salvador Allendes vänsterregering.

Åtta av de åtalade dömdes till 15 års fängelse för delaktighet i mordet. Víctor Jara var en av Chiles mest populära sångare och var medlem i kommunistpartiet, ett av partierna i Unidad Popular som 1970 vann valet i Chile. Efter mordet på Víctor Jara har minnet av honom lyfts fram av många artister runt om i världen. ■■■

Victor Jara

RÄTTVISA. Demonstration utanför parlamentet i Monrovia den 8 maj med krav på en krigsförbrytartribunal.

FOTO: AHMED JALLANZO/EPA/TT

"LÅT FLYKTINGARNA FRÅN CAPRIVI STANNA"

BOTSWANA. Amnesty International krävde den 11 juli att Botswana inte ska använda tvång för att skicka tillbaka flyktingar till Namibia. – Dessa män, kvinnor och barn får inte tvingas att återvända om inte deras personliga säkerhet kan garanteras, sade **Muleya Mwananyanda**, biträdande chef för Amnesty i södra Afrika.

Omkring 900 flyktingar, däribland 400 barn, som är födda i Botswana, har hamnat i en svår situation sedan FN:s flyktingorgan UNHCR beslutat att dra in stöd till flyktinglägret Dukwi och Botswana vill skicka tillbaka dem efter nästan 20 år.

Tusentals personer flydde från Caprivi i Namibia 1999 då separatistgruppen CLA gick till angrepp och regeringen svarade med massgripanden. ■■■

domstolen för Sierra Leone men rättegången omfattade bara brott i grannlandet. I USA och några europeiska länder har rättegångar hållits mot liberianer.

Den 5 juli krävde 56 organisationer från Liberia med stöd av 20 afrikanska och internationella organisationer, däribland Amnesty International och Human Rights Watch, ett slut på straffriheten. I Liberia har demonstrationer med krav på en krigsförbrytartribunal hållits i maj och **Leymah Gbowee**, som fick Nobels fredspris år 2011, och Liberias kyrkoråd stödjer kravet.

Sommaren 2009 presenterade TRC, Sannings- och försoningskommissionen i Liberia, sin rapport om inbördeskriget. Där föreslogs en "särskild brottmålsdomstol för Liberia" för att ge rättvisa åt offren. TRC presenterade också en lista på 52 personer som på grund av sin roll under kriget inte skulle få inneha offentliga ämbeten under 30 år. En av personerna var Liberias dåvarande president **Ellen Johnson Sirleaf**, som också fick Nobels fredspris 2011. Hon medgav att hon hade stött Charles Taylor under 1990 vilket hon införde TRC bad om ursäkt för. Hon omvaldes som president år 2011.

ULF B ANDERSSON

personer dödades. I augusti 2003 tvingades Charles Taylor lämna landet, en FN-styrka anlände och demobiliseringen av cirka 100 000 personer, varav cirka en tredjedel kvinnor, i olika milistyrkor inleddes.

Under kriget i Liberia förekom summariska avrättningar, storskaliga massakrer, våldtäkter, stymplingar, tortyr och många barnsoldater rekryterades. Trots att 15 år har gått sedan krigsslutet har ännu ingen ställts inför rätta i Liberia för dessa brott.

Charles Taylor dömdes år 2012 till 50 års fängelse av Special-

"Bestraffa krigsför brytarna"

LIBERIA. Den 24 december 1989 meddelade **Charles Taylor** att han gått över gränsen till Liberia och att NPFL, Liberias nationella patriotiska front, skulle "befria" landet från landets auktoritära president **Samuel Doe**. Charles Taylor hade fått sparken 1983 då han anklagades för förskingring av en miljon dollar men flydde till USA där han fängslades i väntan på utlämning.

År 1985 lyckades han rymma från fängelset i Boston och smet från USA.

Han tog sig sedan till Libyen

där landets ledare, **Moammar Khadafi**, på den tiden välkomnade afrikanska "revolutionärer". Där fanns också **Foday Sankoh** från Sierra Leone som år 1991 skulle bli ökad när hans RUF, Revolutionära förenade fronten, inledde ett uppror.

Charles Taylor stödde RUF i Sierra Leone med vapen och utbildning som betalades av **Foday Sankoh** med så kallade blodsdiamanter.

Under 1989–2003 pågick, med ett kortare uppehåll, ett skoningslöst inbördeskrig i Liberia där det beräknas att 250 000

"UNDERSÖK SANTIAGO MALDONADOS DÖD"

ARGENTINA. Den 1 augusti var det ett år sedan aktivisten **Santiago Maldonado**, 28, försvann när polisen gick till attack mot en grupp från urfolket mapuche som protesterade i södra Argentina. Den 17 oktober 2017 hittades Santiago Maldonado död i en flod. På årsdagen av försvinnandet krävde Amnestys Amerikachef, **Erika Guevara-Rosas**, att myndigheterna genomför en opartisk undersökning för att fastställa dödsorsaken. ■■■

FOTO: PRENSA OBRERA/WIKIMEDIA

PROTESTER. **Santiago Maldonados** försvinnande har lett till stora protester.

GRÖNLAND

– EN HISTORIA
AV ÖVERGREPP

Moderniseringen av Grönland planerades till stor del i Köpenhamn, utan inflytande från de berörda. Många grönländare drabbades av processen och nu kartläggs hur den egentligen gick till.

TEXT OCH FOTO: HENRIK ALLESSON

VY. Aasiaat i Diskobukten. Tidigare hette staden Egedesminde, efter den danska missionären.

GRÖNLAND

HUVUDSTAD: Nuuk.
POLITIK: **Autonomt område inom Danmark. Dansk koloni sedan 1814. 1941–1945 ockuperades landet av USA. År 2008 röstade en majoritet för ökat självstyre. Grönland är inte medlem i EU.**

YTA: **2 166 086 km²**
(Sverige 449 964 km²).

BEFOLKNING:
Drygt 56 000.

FOTO: HELGE SUNDE/SAMFOTO/TT

FOTO: WIKIPEDIA

Historien om hur den danska regeringen stängde kolgruvan i Qullissat 1972 och med bara några veckors varsel klippte av elförsörjningen, lade ned alla välfärdsinrättningar och till slut hämtade den del av befolkningen som inte frivilligt begivit sig därifrån, är fortfarande ett öppet sår hos många grönländare.

Ulrik Zethsen är förtidspensionerad efter ett hårt arbetsliv som svetsare och rörläggare. I hans bokhylla står ett sepiafärgat fotografi som visar en man i 35-årsåldern på huk framför ett tvåvåningshus med träpaneler. Han bodde i det där huset under sina sju första år och mannen är hans far.

– Jag minns tydligt hur det såg ut, fast jag var så liten. Jag kommer ihåg huset och den smala glaciären som delade staden i två delar, säger han.

Fram till i början av 1970-talet var Qullissat ett gruvssamhälle på Diskoön vid Grönlands mellersta västkust, det sjätte mest befolkade samhället i hela Grönland. Där försörjde fadern familjen som elektriker, men när gruvan stängdes den 4 oktober

1972, hade familjen redan flyttat.

– Vi tillhörde dem som flyttade innan de sista invånarna hämtades. Min far hade fått signaler om att det inte skulle bli mer arbete så han bestämde sig för att det var dags, säger Ulrik Zethsen.

Familjen flyttade inåt bukten till Aasiaat, en ö med ungefär 3 000 invånare. Här bor Ulrik Zethsen kvar i en liten lägenhet en bit upp på höjden.

Qullissat blev en spökstad. Den officiella anledningen till att gruvan stängdes var att den inte var lönsam men idag hävdar en del att beslutet har att göra med den danska regeringens koncentrationspolitik. Planerna var att modernisera Grönland genom att satsa på en industrialisering av fiskerieringen och förflytta människor från avlägsna områden in till städerna, för att få tillgång till arbetskraft och samtidigt bygga modernare bostäder och infrastruktur.

Anne Kirstine Hermann är just hemkommen från New York där hon mottagit ett nyinrättat stipendium till minne av den svenska journa-

ÖDE. Den nedlagda gruvbyn Qullissat på Diskoön på Grönland. År 1972 tvingades de sista invånarna lämna samhället.

listen Kim Wall, som mördades sommaren 2017. Hon passade också på att besöka FN:s arkiv för att undersöka processen som pågick under efterkrigstiden, när Grönlands framtida status skulle bestämmas av det internationella samfundet. Nu sitter hon på ett kontor vid Nørregade i Köpenhamn och arbetar på en bok som bygger på vittnesmål från dem som drabbades av den danska moderniseringspolitiken.

– FN planerade en avkoloniseringsprocess för Grönland där Danmark stod under hård press. Man kan säga att Danmark skulle ligga bättre till om det grönländska samhället såg mer danskt ut, om folk uppfordrade sig danskt och talade danska, säger hon.

För att genomföra en moderniseringsplan bildades 1948 en kommission som reste runt för att undersöka hur man skulle kunna utveckla Grönland.

– Det grönländska inflytandet var starkt begränsat, påpekar hon. I kommissionsrapporterna nämns flera gånger att grönländarna inte var särskilt intresserade varken av att flytta eller ändra sin livsstil. Men rapporterna fokuserar inte på att anpassa

målen utan går hellre in på hur man skulle ändra befolkningens hållning genom propaganda.

Vakueringen av Qullissat 1972 är bara ett av flera exempel på tvångsflyttningar, men den blev en stark symbol, inte minst för att den sammanföll med ungdomsupproren runt om i världen och en våg av kulturella och politiska frihetsrörelser i Grönland. Idag hedras minnet av den övergivna staden genom minnesteatrar, konstverk och konserter med tillresta åskådare.

– En annan sak var att skolan gjordes om och man började dela upp barnen så att de som ansågs duktigast blev undervisade på danska och de svagare fick undervisning på grönländska, säger Anne Kirstine Hermann.

Förutom att ändra skolsystemet bestämdes det att begåvade barn i tioårsåldern skulle sändas till Danmark i ett år och bo i danska familjer och gå i dansk skola, för att sedan komma tillbaka och vara spjutspetsar i det grönländska samhället.

MINNEN.
Ulrik Zethsen skickades till Danmark som barn.

ARBETAR PÅ BOK. Anne Kirstine Hermann undersöker Danmarks politik.

DANMARK OCH GRÖNLAND

► Den danske prästen **Hans Egede** kom till Grönland 1721 på jakt efter vikingarnas efterkommande. Det var startskottet för den danska koloniseringen av ön. Grönland isolerades från omvärlden tills andra världskriget startade. Då återetablerades kontakten med Nordamerika och USA ockuperade landet för att förhindra en tysk ockupation.

► 1953 blev Grönland officiellt en dansk landsdel.

► 1979 bildades Grönlands Hemmastyre, med eget parlament och regering, men med begränsad makt.

► 2009 erkände Danmark det grönländska folket som ett eget folk. Enligt internationell rätt kan detta ge en folkrättslig status för att bilda en ny stat. Hemmastyret ersattes med ett självstyre.

Från Ulrik Zethsens vardagsrumsfönster kan man se skoterspårerna som försvinner bort liksom byvägar där isarna är som tjockast. På somrarna är det båtarna, som nu ligger fastfrusna i hamnen, som upprätthåller förbindelserna. En skoldag, när han var tio år, minns han särskilt väl. På morgonen frågade läraren vilka av barnen som ville åka till Danmark. Alla barnen nickade.

– Jag tror inte riktigt vi förstod vad vi svarade på. Vi fick gå hem och be om intyg från våra föräldrar och vi som fick det reste. Det var nervöst. Det enda jag bad om var att slippa bo i en storstad, så jag sändes till en familj i Dalby, på Sjælland. De var snälla och jag har haft nytta av att jag lärde mig danska men det var svårt att komma tillbaka. I början kunde jag inte tala grönländska och därför kände jag en slags distans till min familj, säger han.

Skolklassen blev utspridd över hela Danmark.

– Jag pratar med människor som även om de blev nedsända för 30 år sedan, bryter ihop och gråter när de berättar om hur det var att komma ensam till en helt ny kultur och betraktas som annorlunda och hur de blev mobbade av klasskompisar, lärare eller i sina värdfamiljer. Men sedan är det andra som har haft goda relationer till de danska familjer som de bodde hos, relationer

som har varit under resten av deras liv, säger Anne Kirstine Hermann.

Det mest uppmärksammade exemplet var pilotprojektet år 1951, där 22 barn mellan fem och åtta år sändes till Danmark med fartyget M/S DISKO. När de kom tillbaka till Grönland placerades de på ett barnhem i huvudstaden Nuuk, där de bara fick ha sporadisk kontakt med sina släktingar. Här skulle de tala danska och lära sig dansk kultur med avsikten att bli en förtrupp för den nya utvecklingen i Grönland.

Men några av familjerna i Danmark hade blivit så fästa vid sina gäster att de ansökte om adoptioner och dessa godkändes. Händelserna betraktas som en historisk skandal och har blivit föremål för både böcker och filmer. Rädsla för barnen, som tillsammans med de danska myndigheterna stod bakom projektet, bad år 2015 om ursäkt till de inblandade.

– Det har blivit framställt som ett olyckligt undantag men jag ser det som startskottet till att man började göra det här systematiskt under många år. Det fanns goda intentioner, man ville föra Grönland in i den moderna tidsåldern, samtidigt ska man inte undervärdera de territoriella hänsyn som fanns i det. Man kan ju diskutera varför man gjorde det. Om det nu var tal om en reell integration mellan länderna så kunde man också ha sänt danska barn till Grönland, och

HÅRT KLIMAT. Fastfrysta båtar i Aasiaats hamn.

det gjorde man inte, säger Anne Kirstine Hermann.

De goda intentionerna går att spåra tillbaka till den kristna missionen på 1700-talet och kampen mot tuberkulos. Idag aktualiseras relationen mellan Danmark och Grönland av den grönländska självständighetsprocessen. En försoningskommission bildades år 2014 på initiativ av det grönländska landsrådet för att belysa kolonialtidens inverkan på dagens grönländska samhälle. Men den dåvarande danska socialdemokratiska regeringen menade att Danmark inte hade något behov för en försoningsprocess och bestämde att de inte skulle medverka.

I december 2017 släppte den grönländska försoningskommissionen sin rapport som bland annat behandlar självmord, alkoholism, våld, sexuella kränkningar och spänningar mellan grönländare från olika platser och med olika språkliga förutsätt-

ningar. Rapporten konstaterar att samhällets utveckling i hög grad är präglad av tankesätt som är en direkt konsekvens av kolonialhistorien. Men Grönland är beroende av det ekonomiska stödet från Danmark och förbindelserna mellan länderna blir påtagliga genom att hundratals danskar arbetar i det grönländska välfärdssystemet och grönländska ungdomar flyttar till Danmark för högre utbildningar.

Som nyutexaminerad journalist flyttade Anne Kirstine Hermann till Nuuk för att jobba på den statliga radiokanalen KNR. Efter tio år återvänder hon för att samla in fler vittnesmål om efterkrigstidens händelser:

– Men jag har inte resurser att göra det så heltäckande som jag skulle önska. Jag tycker egentligen att Riksarkivet och Nationalmuseet, i Danmark och i Grönland, borde göra ett gemensamt större projekt där man dokumenterar de här historierna, som man har gjort i Kanada eller i Australien. ■■■

+ KIM WALL-STIPENDIET

ANNE KIRSTINE HERMANN är den första som får Kim Wall-stipendiet, som är upprättat av Kim Walls föräldrar och vänner till minne av den svenska journalisten. Stipendiet är på 40 000 kronor.

Kusligt om Ungern

ORBÁNISTAN. RÄDSLÅ OCH AVSKY I DET ILLIBERALA UNGERN

Joakim Medin
Verbal Förlag

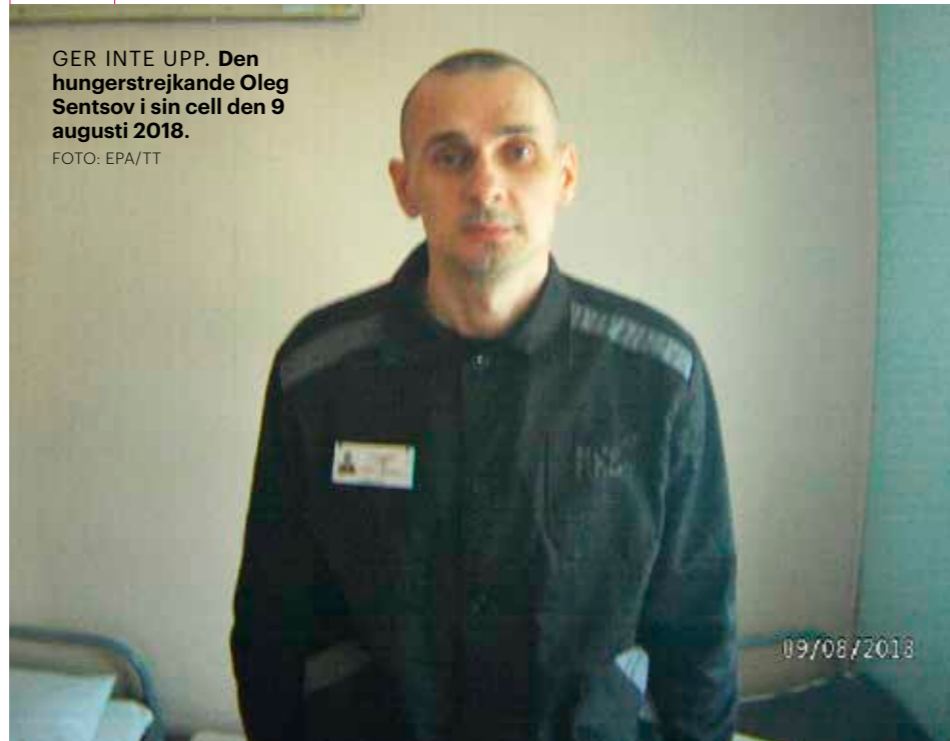
DET FINNS INTE mycket hopp i *Joakim Medins* "Orbánistan", en detaljerad och mycket läsvärd beskrivning av utvecklingen i Ungern under premiärminister *Viktor Orbáns* styre. I april vann Orbáns parti Fidesz valet för tredje gången. Medin skildrar oron hos organisationer som ungerska Amnesty, judar som är rädda, romer som diskrimineras, journalister som sparkas och en opposition som är hopplöst splittrad.

Det högerextrema partiet Jobbik har rört sig mot mitten medan Fidesz idag är ett parti som framstår som föredöme för Europas nationalkonservativa krafter. Det är till Ungern som sverigedemokrater flyttar när de lämnar politiken i SD och här samlas också öppna fascister och nazister. Fast när för-intelseförnekaren *Horst Mahler* i maj 2017 sökte asyl i Ungern valde Orbán att skicka tillbaka honom till Tyskland. Mahler började sin politiska bana i kommunistiska RAF-gerillan och blev sedan en av de ledande nazistiska ideologerna.

Regeringen i Ungern ser inga hinder att manipulera med sanningen och Medin skildrar den frenesi och besatthet som används för att bekämpa *George Soros*, judisk finansman med ungersk bakgrund som stödjer organisationer inom civilsamhället.

Ungerns medlemskap i EU har inte hindrat regeringen från att bygga barriärer mot Balkan för att stoppa migranter och asylsökande eller att manipulera med allt det som brukar kallas demokrati och rättssäkerhet. Medins bok är en kuslig påminnelse om hur snabbt ett land kan förändras i auktoritär riktning.

ULF B ANDERSSON

GER INTE UPP. **Den hungerstrejkande Oleg Sentsov i sin cell den 9 augusti 2018.**

FOTO: EPA/TT

Fallet Oleg Sentsov

PROCESSEN MOT OLEG SENTSOV

Andriy Osavoljuk
Översättning:
Mikael Nydahl
Ariel Förlag

NYLIGEN inledde Ariel förlag en ambitiös satsning på en skriftserie kallad "Gotlandssamtal" för att belysa situationen för det fria ordet och yttrandefriheten i Ryssland. Nu har häfte nr 2 utkommit och det tar upp processen mot den ukrainske regissören *Oleg Sentsov*.

Oleg Sentsov greps tillsammans med tre andra personer den 10 maj 2014 av ryska

säkerhetstjänsten FSB. Han hade tidigare tillsammans med andra deltagit i demonstrationer mot den ryska ockupationen och annekteringen av Krim. Drygt ett år senare, den 25 augusti 2015, dömdes Sentsov till 20 års fängelse för att ha "organiserat en terroristcell", och ha "begått terrorhandlingar i april 2014".

Sedan Sentsov dömdes har han förflyttats mellan olika fångkolonier och befinner sig nu i Sibirien, långt från sitt hem i Simferopol och sina två minderåriga barn. Sentsov inledde den 14 maj i år en hungerstrejk med krav på att Ryssland ska frige alla de ukrainska politiska fångar

som sitter i ryska fängelser. I augusti rapporterades hans hälsotillstånd ha försämrats.

Häftet "Processen mot Oleg Sentsov" är en sammanställning av utdrag ur två rapporter som getts ut av den Polenbaserade organisationen Fundacja Otwarty Dialog (Stiftelsen Öppen Dialog).

Det första lite längre utdraget publicerades i september 2015 och går in på detaljer i samband med rättegången, bland annat ifrågasättande av opartiskhet och objektivitet från åklagarsidans vittnen. Vittnena var bland annat tidigare dömda, sådana som valt att samarbeta med ryska säkerhetstjänsten samt hemliga vittnen. Texten tar också upp hur anklagelser fabricerats och hur FSB provocerat fram brott och även hur tortyr användes för att tvinga fram bekännelser från de anklagade.

Det andra kortare utdraget handlar om medborgarskap. Den ryska förundersökningen har inte erkänt de åtalades ukrainska medborgarskap utan hävdar att de i och med annektering automatiskt blev ryska medborgare, något ingen av de åtalade har accepterat.

I ett efterord ger *Mikael Nydahl* en bakgrund till fallet och med koppling till Sentsovs hungerstrejk påminner han om *Anatolij Martjenko*, den politiske fången som avled i sviterna av sin hungerstrejk i december 1986. Människorättsaktivisten *Alisa Ganijeva* avslutar häftet med en kort text om svårigheterna att bedriva arbetet i Ryssland för Sentsovs fall.

ANDREA BODEKULL

GEDIGET OM KRIGET I JEMEN

DET GLÖMDA KRIGET I JEMEN

Samuel Bergenwall
FOI, Totalförsvarets
forskningsinstitut

KONFLIKTEN i Jemen har i sin senaste fas pågått i snart fyra år. Trots att det är världens värsta humanitära kris med ofattbara lidanden för befolkningen i det land som redan tidigare var Arabvärldens fattigaste land så brukar det kallas "det glömda kriget".

Nu ska det dock sägas att svenska medier i år har gett en rad starka reportage både i Expressen, Sveriges radio, SVT och Blankspot genom att modiga reportrar har gett sig ut på fältet.

Minst 15 länder är mer eller mindre direkt inblandade i kriget och att reda ut de olika allianserna och orsakerna är milt sagt en komplex fråga.

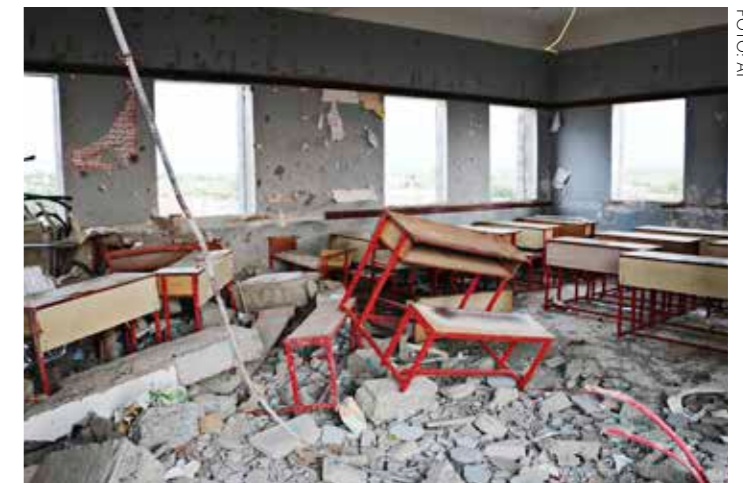
Är det ett religiöst krig i Jemen? Varför misslyckades Arabiska våren att förändra Jemen? Varför gör inte FN:s säkerhetsråd något? Varför skickar USA,

Storbritannien och Frankrike vapen till länder som bombar civila? Kommer alliansen mellan Saudiarabien och Förenade arabemiraten hålla? Kommer Jemen återigen delas i Nord- och Syd-jemen? Ligger Iran bakom upproret? Har Ryssland något inflytande?

Det är några av frågorna som läsaren får svar på i *Samuel Bergenwalls* gedigna rapport "Det glömda kriget i Jemen", nästan 100 sidor välskriven bakgrund som den intresserade kan ladda ner från FOI:s hemsida. Han reder ut och förklarar hur hänsynslösa makteliter i Jemen inte skyr några intressen för att försvara sina intressen och hur utländska makter är ointresserade av humanitära hänsyn när det gäller geopolitiken.

När detta skrivs 18 augusti rapporterar dock al-Jazira att röster i USA ifrågasätter vapenleveranser till Saudiarabien som den 9 augusti dödade 40 skolbarn i ett flyganfall med amerikanska bomber.

ULF B ANDERSSON

SKOLA. I Mansouriyah flygbombades al-Asma-skolan av den Saudileda koalitionen den 8 november 2015.

FOTO: AI

LÄSVÄRT NUMMER

Tack för ett läsvärt nummer. Jag brukar normalt bara bläddra igenom tidningen. Oftast är den förutsägbar och innehåller inte så mycket av intresse för mig. Nummer 2 läste jag mer eller mindre från pärm till pärm.

Åke Mattsson

INGET NYTT

Uppskattar verkligen Amnesty Press, det är viktigt med seriösa medier.

En kommentar till ett påstående i artikeln "Det ständiga hotet" av **Ulf B Andersson** på sidan 19 i nummer 2 som säger att toppmötet mellan **Donald Trump** och **Kim Jong-un** blev startpunkten för fredligare utveckling. Enligt alla seriösa analyser uppnåddes absolut inget nytt på det mötet.

Madeleine Hatz

SVAR:

Tidningens pressläggning var samma dag som toppmötet hade hållits i Singapore. Även om jag kan dela din uppfattning om mötet så vill jag ändå försvara min formulering. Det är ändå en viss skillnad på tonen mellan ledarna i Singapore jämfört med språkbruket i FN:s generalförsamling hösten 2017 då Trump hotade att utplåna en annan medlemsstat och Nordkoreas tidigare hot om anfall mot USA. Förhållandet mellan de bägge staterna på Koreahalvön har också förbättrats något.

Red

VILKET LAND?

Vill här lämna ett par synpunkter på tidningen, som jag läser med stort intresse:

1. Jag tycker tidningen är svårläst, rent "tekniskt". Svår att bläddra i, bladen faller ihop. Dessutom undrar jag: Är inte en sådan tidning väldigt dyr?
2. När det gäller smånotiser

tycker jag att det är svårt att veta vilket land det handlar om med hjälp av flaggsymbolerna. Varför inte helt enkelt landets namn?

Är medlem sedan många år.

Görel Andersson, Borås

IRRITERANDE

Tack för en viktig tidning! Den är dock onödigt svårläst. Vid kortnotiserna skulle ni med fördel kunna ha en underrubrik med landets namn istället för flagga. Jag kan inte alla länders flaggor utan måste gå en bit i i texten innan jag kan lista ut det. Mitt fokus blir då vilket land det handlar om i stället för vilken fråga det gäller. Det är lika irriterande varje gång.

Monica Pehrsson

SVAR:

Tack för synpunkterna. Kostnaderna för en tidning är ju en avvägningsfråga men Amnesty Press verkar uppskattas av de flesta läsare. Vi har lyssnat på synpunkterna om flaggor och smånotiser och nu inleds varje notis med landets namn.

Red

NORDIRLAND ÄR EN DEMOKRATI

Ser på framsidan i den tidning jag fick igår att abortfrågan står på Amnestys agenda. Jag tänkte på vår organisations namn "Amnesty". Om jag översätter det ordet till svenska så får jag

amnesti och benådning. Jag läser i artikeln på sidan 46 ingenting om någon som vi begär amnesti för. Ingen sitter i fängelse, ingen riskerar dödsstraff. Nordirland är en demokrati och ett rättssamhälle.

Jag har i det material som jag fått från Amnesty förut sett påståendet att kvinnan måste få bestämma över sin egen kropp. Självklart. Men är fostret oavsett hur långt gången graviditeten är verkligen en del av kvinnans kropp? Är inte individen oavsett vilken typ av liv som avses definierat av DNA:t? När tycker Amnesty att vi ska engagera oss för ofödda foster? Aldrig?

Jag vill ifrågasätta Amnestys engagemang i abortfrågan som bygger på att svensk lagstiftning är det rätta och alla andra har fel. Om något land fattar demokratiska beslut som strider mot svensk lagstiftning ska då Amnesty engagera sig för att försöka trumfa igenom att vi har rätt och de har fel?

Jo, jag är visserligen abortmotståndare men jag stödjer nuvarande svensk abortlagstiftning. Men det betyder inte att alla andra staters abortlagstiftning automatiskt behöver vara fel.

Vi i Amnesty ska koncentrera oss på kamp mot dödsstraff och rättslöshet tycker jag.

Per Sundin

INGET PROBLEM?

Abort, rätten till abort, är det verkligen en angelägen fråga som Amnesty har jobbat med under flera års tid? Att döda sitt mänskliga foster, är det flickors och kvinnors rätt att bestämma över sin kropp?

Är det inget problem? Visst har flickor och kvinnor rätt att bestämma över sin kropp, man måste ju ha samlag för att bli gravid och det bestämmer hon väl själv över och inte bara mannen – så vitt det inte handlar om våldtäkt.

Amnesty arbetar ju emot

FOTO: EDGAR ROMERO/ AMNESTY INTERNATIONAL

FRI. Teodora Vásquez (se nummer 1/2018) lämnar kvinnofängelset i Ilopango i El Salvador den 15 februari 2018. Hon dömdes efter ett missfall år 2008.

dödsstraffet men tycker att det är kvinnors rätt att döda sina mänskliga foster. Jag finner det märkligt att inte Amnesty tycker detta är ett problem. Publicera gärna detta och förklara hur det kan vara en rättighet att döda sitt mänskliga foster.

Bengt Elof

SVAR:

Amnesty Press bevakar frågor om mänskliga rättigheter och de frågor Amnesty arbetar med. När abortfrågan började diskuteras 2005-2006 publicerade tidningen många inlägg för och mot att Amnesty skulle arbeta med abortfrågan. Tidningen

har också speglat debatten och besluten på årsmöten i svenska sektionen. Dessutom har reportage gjorts från bland annat El Salvador, Nicaragua och Irland. I reportaget från Nordirland intervjuas för övrigt både förespråkare för "Pro-Life" och "Pro-Choice". Om det är rimligt att behålla 1861 års lag eller inte får läsarna själva ta ställning till.

I juli beslöt Amnestys högsta beslutande organ, General Assembly, att ge Internationella styrelsen i uppdrag att utforma en ny utvidgad abortpolicy. I beslutet betonas att Amnesty "inte tar ställning till när ett mänskligt liv börjar". Organisationen vill inte heller visa brist på respekt för "enskildas moral, etiska eller religiösa övertygelse kring abort".

Red

Kan en lott förhindra brott mot de mänskliga rättigheterna?

Vår övertygelse är att världen blir bättre med starka ideella organisationer. Det är därför Postkodlotteriet finns. Och det är därför vi fördelar lotteriets överskott mellan 55 ideella organisationer som arbetar för bättre villkor för människor, djur och natur.

Hur är det då, kan en lott förhindra brott mot de mänskliga rättigheterna? Nej, tyvärr. Det vore väldigt förenklat att se det på det sättet. Men den som har en lott i Postkodlotteriet bidrar till att viktiga organisationer kan göra bra saker, som till exempel att kämpa för att de mänskliga rättigheterna ska gälla för alla, alltid.

Stort tack Amnesty International för allt ni gör, och stort tack till alla som har en lott – ni möjliggör så mycket!

Christian "Kicken" Lundqvist är vinstutdelare i Postkodlotteriet.

#postkodeffekten

”Dåligt för investeringar”

Irwandi Yusuf, guvernör i den indonesiska provinsen Aceh, har beslutat att spöstraff i fortsättningen inte ska verkställas offentligt. Han sade enligt Human Rights Watch att filmer från när spöstraff verkställs riskerar att avskräcka utländska investerare. En rad moralbrott, däribland utomätenskapligt sex, bestraffas med spöstraff i Aceh.

”Förkärlek för diktatorer”

DN påminner 4 augusti om att **Paul Manafort**, **Donald Trumps** kampanjchef som nu står inför rätta i USA, haft ökända uppdragsgivare. På 1970-talet arbetade Manafort för **Ferdinand Marcos**, Filippinernas diktator, och **Mobutu**, som styrde Zaire (nuvarande Demokratiska republiken Kongo) med järnhand.

”Jag är professor”

Natos förre generalsekreterare, spanjoren **Javier Solana**, fick i juni nobben på en visumansökan till USA. Anledningen var att systemet konstaterade att han hade besökt Iran år 2013 då president **Hassan Rohani** svors in. Javier Solana hoppades att han ändå skulle släppas in i USA då han är professor på flera universitet.

”Valfusk?”

I Kambodja hölls val den 29 juli. Premiärminister **Hun Sens** parti CPP tog samtliga 125 mandat. Det största oppositionspartiet var förbjudet att delta. Hun Sen avvisade allt tal om valfusk och svar på sitt liv att valet gått rätt till:

– Jag svär att dö på alla sätt som går att dö på, i en bilolycka, flygkrasch, genom elchocker, blixtnedslag, alla saker som leder till min död.

FOTO: UN

UTNÄMND. **Michelle Bachelet** och FN:s generalsekreterare **António Guterres** vid ett möte 2017.

BACHELET ENHÄLLIGT VALD

Den 10 augusti röstade de 193 medlemsstaterna i FN:s generalförsamling enhälligt för att **Michelle Bachelet** den 1 september ska bli ny chef för FN:s högkommissariat för mänskliga rättigheter som har sitt säte i Genève i Schweiz. Hon efterträder jordaniern **Zeid Ra'ad al-Hussein** som i augusti meddelade att han inte skulle söka en ny mandatperiod. Han uttryckte då tvivel om att han skulle få stöd av stormakterna Kina, Ryssland och USA. Under sina fyra år som FN:s människorättschef har han gjort sig känd som frispråkig kritiker av övergrepp.

Michelle Bachelet, som är medlem i socialistpartiet sedan ungdomen, har två perioder, 2006–2010 och 2014–2018, varit Chiles president. Hon har också varit chef för FN-organet UN Women.

Hennes far, **Alberto Bachelet**, var general i flygvapnet och stödde Chiles folkvalde president **Salvador Allende**, vars vän-

sterfront **Unidad Popular** hade vunnit valet år 1970. Efter **Augusto Pinochets** militärkupp den 11 september 1973 greps **Alberto Bachelet** vid tre tillfällen. Efter tortyr avled han i en hjärtattack i fängelse i mars 1974.

Michelle Bachelet greps tillsammans med sin mor i januari 1975 och utsattes för tortyr. I maj 1975 lämnade hon Chile och levde i exil, först i Australien och sedan i Östtyskland, där hon utbildade sig till barnläkare. År 1979 återvände hon till Chile.

Utnämningen av **Michelle Bachelet** fick beröm.

– Som ett offer själv har hon ett unikt perspektiv på rollen och vikten av att försvara de mänskliga rättigheterna, sade **Kenneth Roth**, chef för Human Rights Watch.

– Vi ser fram mot att samarbeta med **Michelle Bachelet**, sade **Isha Dyfan** från Amnesty och kritiserade samtidigt bristen på öppenhet vid utnämningar till chefsjobb inom FN.

Ulf B Andersson

Christian Gräslund (till höger) möter **Nabeel Rajab** hösten 2014, en av Bahrains ledande människorättsförfvarare, som ville tacka grupp 167 för deras arbete. **Nabeel Rajab** är sedan juni 2016 återigen fängslad.

FOTO: REBECCA BOHLIN

Till minne av Christian Gräslund

Den 22 juni dog **Christian Gräslund** efter en tids sjukdom. Christians aktiva tid i Amnesty varade i 40 år, och han hann under den tiden med de flesta uppdrag som går att ha inom Amnesty. Han gick med i grupp 167 i Sollen-tuna 1978 och var med i gruppen fram till sin död. Han ingick under flera perioder i Stockholmsdistriktets styrelse och i styrelsen för den svenska sektionen. Han var med i sektionens Policygrupp under 1990-talet och ingick under sina sista år i Amnestys Internationella Kommité. Christian representerade också den svenska sektionen vid flera internationella rådsmöten – bland mycket annat.

Själv lärde jag känna Christian som en okomplicerad, rolig och rättfram kollega i svenska sektionens styrelse 1996. När han inte höll med om något brukade han peka på den som pratade och säga ”Där har du faktiskt fel”. Inte så diplomatiskt alltid, men följden brukade bli en tydlig och intressant diskussion vilket

Christian älskade högt och rent – oavsett vad frågan handlade om.

Under sommaren 1998, då fyra ledamöter lämnade sektionens styrelse på grund av inre slitningar, var Christian den ende från den tidigare styrelsen som valde att stanna.

Öch när **Hanna Roberts** 2003 valdes in i Amnestys internationella styrelse tog Christian över rollen som svenska sektionens ordförande fram till nästa årsmöte. Jag vet inte om Christian var överförtjust i någon av de här situationerna, men fanns det personliga tvivel så gick Amnestys intressen uppenbarligen först.

Det finns många och goda skäl att känna tacksamhet över det långa och lojala arbete Christian lade ner i Amnesty. Han var därtill en unik och minnesvärd personlighet som kommer lämna ett stort tomrum efter sig.

Christian Gräslund blev 76 år gammal. Han tog sina sista andetag på midsommarafton – iförd en Amnesty t-shirt.

MATS ENGMAN
Verksamhetsutvecklare Nordöst

FATTA PENNAN

VARJE ÅR UTFÄRDAR Amnesty International hundratals blyxtaktioner. Det kan handla om samvetsfångar som har fängslats, dödsdömda fångar där en avrättning är nära

förestående, flyktingar som vägras söka asyl eller hotad yttrandefrihet. Amnesty Press väljer ut tre fall i varje nummer.

Sju års fängelse för algerisk bloggare

 EFTER 16 MÅNADER i häkte dömdes **Merzoug Touati** den 21 juni till sju års fängelse och 50 000 dinarer (cirka 4 250 kronor) i böter av en domstol i den algeriska staden Béjaïa. Merzoug Touati startade år 2015 en sida på Facebook och bloggen Alhogra.com vilka har stängts ned av myndigheterna efter att han greps i januari 2017. Han hade bland annat intervjuat en företrädare för Israels utrikesdepartement som förnekade att landet låg bakom protester bland Algeriets berber. Amnesty anser att Merzoug Touati, som den 8 juli inledde en hungerstrejk, är en samvetsfånge.

SKRIV TILL:

President of the Republic
Abdelaziz Bouteflika
Presidency of the Republic
El Mouradia, Alger
Algeriet
E-post: president@el-mouradia.dz

Your Excellency,
Allow me to draw Your Excellency's attention to the case of Merzoug Touati, detained since January 2017 and recently sentenced to seven years in prison on appeal.

I call on Your Excellency to see to that Merzoug Touati is released immediately and unconditionally and that his conviction is quashed, as he is a prisoner of conscience detained solely for peacefully expressing his views online.

Further, I ask Your Excellency to ensure that the solitary confinement of Merzoug Touati is ended immediately, and that his detention conditions are in line with international standards, including free access to water.
Respectfully,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 16 september.

MR-försvareare mördad i Guatemala

 DEN 27 JULI försvann sjuksköterskan och människorättsförfvararen **Juana Raymundo** i nordvästra Guatemala. Nästa dag påträffades hon mördad vid en flod. Juana Raymundo var aktiv i organisationerna CODECA, som arbetar med utveckling för bondebefolkningen, och MLP. Hon arbetade med utbildning för kvinnor.

På mindre än tre månader har åtta människorättsförfvarare mördats i Guatemala.

SKRIV TILL:

Fiscal General
María Consuelo Porras
15 Avenida 15-16, Zona 1
Edificio Gerona, 8° nivel, 01001
Ciudad de Guatemala, Guatemala
E-post: mariadelcarmengarciaescobar@gmail.com

Estimada Señora Fiscal:
Mediante la siguiente quisiera llamar su atención al caso de Juana Raymundo, hallado asesinado el día 28 de julio en Nebaj. Juana Raymundo era miembro de CODECA y la octava persona defensora de los DDHH matada en Guatemala en menos de tres meses.

Me dirijo a Ud. solicitando a las autoridades que inicien una investigación inmediata, imparcial y exhaustiva sobre el homicidio de Juana Raymundo y otros defensores y defensoras de los derechos humanos de CODECA y el CCDA.

Exigo que tomen todas las medidas oportunas para garantizar la seguridad de los miembros del CODECA y CCDA en peligro, de acuerdo con los deseos de las propias personas afectadas.
Atentamente,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 16 september.

Fotograf greps efter TV-intervju

 I BANGLADESH har studenter under sommaren organiserat stora protester i huvustaden Dhaka. Den 5 augusti greps den kände fotografen och aktivisten **Shahidul Alam** efter att han intervjuats av TV-kanalen al-Jaziras engelskspråkiga kanal. Nu har Shahidul Alam delgivits misstanke om brott mot informations-teknik och kommunikationsteknik enligt paragraf 57 (2) i brottsbalken vilket kan ge upp till 14 års fängelse.

SKRIV TILL:

Minister of Home Affairs
Asaduzzaman Khan Kamal
Bangladesh Secretariat
Dhaka, Bangladesh
E-post: minister@mha.gov.bd

Honourable Home Minister,
Allow me to express my concern about the detention of photographer Shahidul Alam on August 5.

I call for his immediate and unconditional release and the dropping of all charges as he is a prisoner of conscience, detained solely for peacefully exercising his human right to freedom of expression.

Finally, I urge the authorities to ensure that activists, human rights defenders, journalists, academics and members of the political opposition and other members of the public are able to peacefully exercise their rights to freedom of expression, freedom of peaceful assembly and freedom of association.

Regards,

DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 16 september.

Ovanstående vädjandebrev med sammanfattning på svenska finns på amnestypress.se (längst upp i högra hörnet).

Swedbank Humanfond

– för dig som vill spara med både hjärna och hjärta.

Fonden placerar sitt kapital i svenska bolag som tar stort ansvar för mänskliga rättigheter, goda arbetsvillkor, affärsetik och miljön. Humanfondens samarbetsorganisationer arbetar världen över med bland annat bistånd, hjälpverksamhet, mänskliga rättigheter, miljö, natur och forskning.

Läs mer på www.swedbank.se/humanfond

ÄR SVENSKER JÄMLIKT? INTE ENLIGT OSS.

HUR VET VI ATT DET FINNS EN LÖNESKILLNAD MELLAN MÄN OCH KVINNOR? HUR VET VI OM LÖNESKILLNADEN ÖKAR ELLER MINSKAR?

Därför att vi har tydliga siffror som visar det. Även om vi fortfarande har en lång väg att gå, så är Sverige idag ett av de mest jämställda länderna i världen. Vi mäter skillnader mellan kvinnor och mäns löner, och vi mäter fördelning mellan kön på arbetsplatser. Inget av detta hade varit möjligt om vi inte fördelade statistik utifrån kön. Men hur är det med de andra diskrimineringsgrunderna då? Där vet vi inte lika mycket. Det vore naivt att tro att det inte förekommer diskriminering baserad på homofobi, rasism, islamofobi och så vidare.

I flera länder världen över så förs statistik över andra grunder än kön och ålder. FN har kritiserat Sverige för att vi inte gör statistik utifrån etnicitet, hudfärg eller andra indikationer på mångfald. FN har gett kraftfulla rekommendationer att Sverige bör införa statistik som synliggör utsatthet och ojämlikhet på etnisk grund: så kallad jämlikhetsdata.

Amnestys styrelse har beslutat att vi ska genomföra metoden jämlikhetsdata bland våra anställda och medlemmar. Enkäten kommer att vara frivillig, helt anonym och baseras på självidentifikation. Finns det frågor en inte vill svara på, så är det helt okej. Alla väljer själva vad de vill, och vad de inte vill, svara på.

Alla människor ska ha samma möjligheter inom Amnesty. Och vi måste själva vara den förändring vi vill se i samhället.

Enkäten kommer skickas ut under hösten. För mer information, gå in på www.amnesty.se/jämlikhet

KÄRA SVERIGE

I hundra år har du kämpat mot fattigdom. Värnat gemenskap, solidaritet och att ingen ska lämnas utanför.

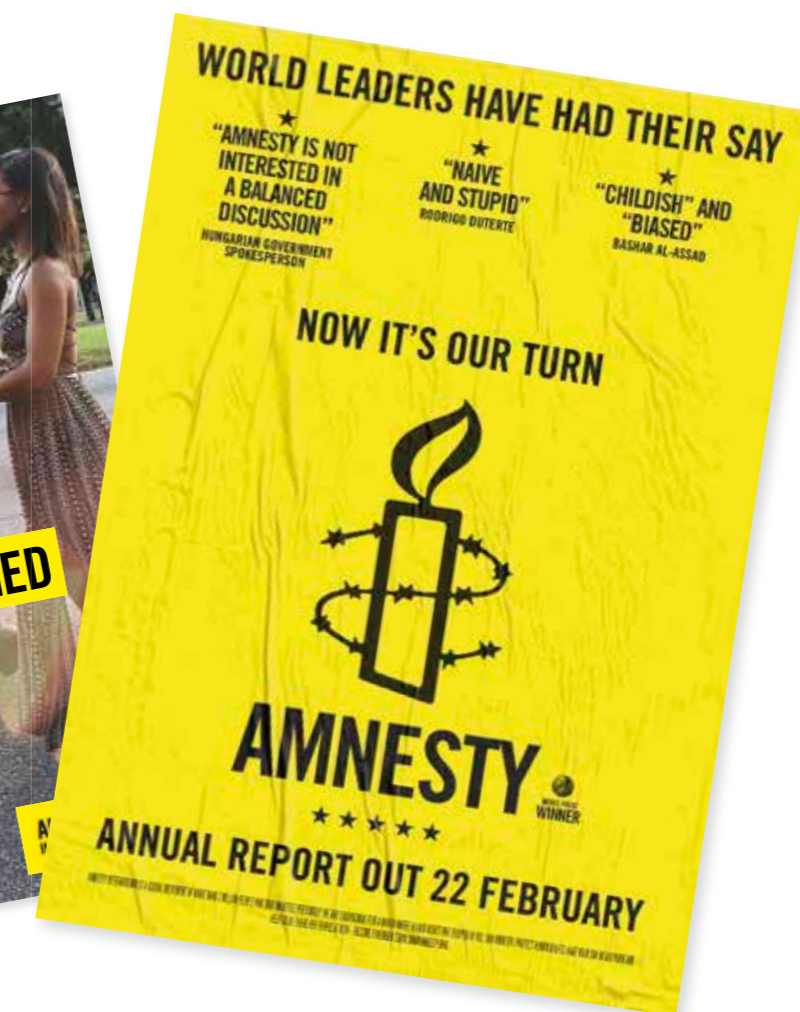
Det är jobbigt att se människor i nöd och det är naturligt att längta efter enkla lösningar. Efter att slippa se. Därför vill vissa införa tiggeriförbud i Sverige. Men om vi förbjuder tiggeri så förbjuder vi de mest utsatta från att be om hjälp. Det var inte så massfattigdomen utrotades i Sverige.

Låt oss bekämpa fattigdom och inte de fattiga. Fattiga människor behöver stöd, inte kriminaliseras. Amnesty tar strid för de mest utsatta. Gör detsamma!
Påverka din lokala politiker!

Du beställer enkelt vårt kit på www.amnesty.se/tiggeriforbud

TIGGERIFÖRBUD - NEJ TACK

AMNESTY
INTERNATIONAL

BESTÄLLNINGSKUPONG

Beställ Amnestys årsrapport 2017.

Rapporten beskriver människorättssituationen i 159 länder och innehåller även sammanfattningar för varje världsdel. Kostnad 200 kr + porto.

- Ja, jag beställer Amnestys årsrapport.
- Ja, jag beställer svenska sektionens årsredovisning 2017.
Vi skickar den mot portokostnad.
- Ja, jag vill prenumenera på Amnesty Press.
4 nr per år kostar 200 kr. Skicka mig ett inbetalningskort. Som medlem får du Amnesty Press automatiskt.

FÖR- OCH EFTERNAMN:

ADRESS:

POSTNUMMER OCH ORT:

TELEFONNUMMER:

Beställ via e-post: distributionen@amnesty.se eller skicka in kupongen i ett kuvert till Amnesty International, svarspost 110 610 800, box 4719, 116 92 Stockholm

KVINNORS RÄTTIGHETER I FOKUS

Kvinnor världen över möter hot, våld och trakasserier – men på sina håll ser vi stora framsteg.

Varje dag kränks kvinnors mänskliga rättigheter och i många delar av världen erkänns inte

kvinnors rättigheter som mänskliga rättigheter. Det kan handla om allt från att nekas tillgång till utbildning och politiskt deltagande till att inte själv ha rätt att bestämma över sin egen kropp, sexualitet eller när och om en vill skaffa barn.

Många av oss är överens om att alla människor har rätt att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktiva rättigheter. Det vill säga att själva kunna bestämma över sin kropp utan att straffas eller utsättas för diskriminering, tvång eller våld. Det är dock långt ifrån verkligheten för miljontals människor.

Runt om i världen är antalet dödsfall i samband med graviditet och förlossning högt och miljontals människor saknar tillgång till preventivmedel, sexualundervisning och hälsoservice. Restriktiva abortlagar tvingar flickor och kvinnor att fullfölja graviditeten, även efter våldtäkt eller om deras liv och hälsa står på spel. Inte heller humanitära kriser och katastrofer är könsneutrala. Kvinnor och barn utgör många gånger speciellt utsatta grupper som löper ökad risk att utsättas för sexuella övergrepp och människohandel.

Att arbeta för mänskliga rättigheter är sällan en rak väg mot målet, samtidigt som vi kan se positiva framsteg på ett håll kan vi se ökade kränkningar på annat håll. De resultat som uppnåtts genom historien har långt ifrån

kommit gratis, det är resultatet av ett hårt arbete av kvinnorrättsaktivister under många år. Att skapa förändring tar tid.

Den senaste månaden har vi dock kunnat se resultaten av ett intensivt arbete i Sverige och på Irland. I Sverige klubbade riksdagen igenom en samtyckeslag om våldtäkt. På Irland har ja-sidan segrat stort i folkomröstningen kring rätten till abort. I Argentina har många människor jobbat hårt för att ändra landets abortlagstiftning. Vid en omröstning i den argentinska senaten sattes dock stopp för det förslag till lagändring som skulle gett Argentinas kvinnor rätt att bestämma över sina kroppar.

Ju fler vi är som höjer rösten och som kräver kvinnors rätt till autonomi och självbestämmande, till att ta plats i det offentliga rummet och till att åtnjuta alla sina mänskliga rättigheter alltid och överallt, ju större möjlighet har vi att skapa förändring.

Tyvärr är det så att rätten att lära sig det en vill, välja det yrke, de kläder och den partner en vill, att bestämma över sin egen kropp och att ha rätt att bli mött med respekt för att få vara sig själv, är långt ifrån en självklarhet och något vi gemensamt måste stå upp för överallt.

För att arbeta vidare krävs samverkan och mod, men också att dela glädjen över de framsteg som modiga människors hårda arbete lett till. I sommar, på Global Assembly, har Amnesty flyttat fram sin gemensamma position när det kommer till sexuella och reproduktiva rättigheter genom att fatta beslut om en ny, mer långtgående policy gällande aborträtten. Svenska Amnesty kommer att fortsätta arbeta med de här frågorna, tillsammans med människorättskampare över hela världen.

AMANDA JACKSON, ORDFÖRANDE

STYRELSENS HÖRNA

PERSONLIG INTEGRITET –

EN MÄNSKLIIG RÄTTIGHET

Din integritet är viktig för Amnesty.

I och med införandet av den nya dataskyddsförordningen (GDPR) den 25 maj ökar kraven på hur företag och organisationer får behandla personuppgifter. Därför vill vi på Amnesty berätta om hur vi hanterar dina personuppgifter. För oss är det självklart att behandla dina personuppgifter med respekt. Det är ju du som äger dina uppgifter, och din personliga integritet är en mänsklig rättighet.

Du hittar mer information om hur vi hanterar dina personuppgifter i vår integritetspolicy, på [amnesty.se/personuppgifter](https://www.amnesty.se/personuppgifter)

Tack för ditt engagemang. Tillsammans påverkar vi för att skapa en värld där mänskliga rättigheter gäller alla, nu och i framtiden.

DU FÖLJER VÄL AMNESTY PRESS
PÅ FACEBOOK?

ANNONS

KÄRA POLITIKER

I juni blev en 15-årig pojke oprovocerat angripen av en man i Skåne. Mannen ska ha slagit pojken, sparkat honom i huvudet, skrikit rasistiska glåpord och "åk hem".

I Sverige 2018 attackeras människor på grund av sin hudfärg, etnicitet eller religion. Det är ett människorättsproblem.

Det har hänt något med det politiska samtalet. En förskjutning. En förändring. Grupper ställs mot varandra. Människor benämns som problem och hot.

Och vi är många som ser och upplever konsekvenserna.

När uttalanden som misstänkliggör hela grupper får stå oemotsagda riskerar de att bli till sanningar. Ord kan skapa fördomar och i värsta fall leda till rasistiska angrepp.

En fotbollsspelare som gör ett misstag utsätts för rasistiskt hat. Kvinnor i slöja attackeras i

lokaltrafiken. Flyktingboenden sätts i brand och hakkors klottras på både synagogor och moskéer. Som politiker har ni makten att förändra. Ni sätter tonen för vårt debattklimat. Det påverkar hur vi pratar i fikarummet, på skolgården, vid middagsbordet och i förlängningen hur vi agerar.

Ni har makt över det offentliga språket, och med makt kommer ansvar. Vi kräver därför att ni tar ansvar för hur den politiska debatten förs. Vi vill att ni tar fighten mot fördomar, utmanar stereotyper och kraftfullt står upp mot diskriminering i alla dess former.

Ett ord är mer än bara ett ord.

Den 9 september bestämmer vi vilket samhälle vi vill leva i. Och en retorik som värderar människor efter hudfärg, etnicitet eller religion får **#inteminröst**.

Skriv under vårt öppna brev till Sveriges politiker
[amnesty.se/inteminröst](https://www.amnesty.se/inteminröst)